

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

11. července 2013 *

„Kasační opravný prostředek — Hospodářská soutěž — Kartelové dohody — Články 81 ES a 53 Dohody o EHP — Trh mezinárodních stěhovacích služeb v Belgii — Pokyny k pojmu ovlivnění obchodu mezi členskými státy — Právní význam — Povinnost vymezit relevantní trh — Rozsah — Právo na spravedlivý proces — Zásada řádné správy — Objektivní nestrannost Komise — Pokyny pro výpočet pokut (2006) — Podíl hodnoty tržeb — Povinnost uvést odůvodnění — Snížení pokuty z důvodu platební neschopnosti nebo zvláštních okolností dané věci — Rovné zacházení“

Ve věci C-439/11 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 statutu Soudního dvora Evropské unie, podaný dne 25. srpna 2011,

Ziegler SA, se sídlem v Bruselu (Belgie), zastoupená J.-F. Bellisem, M. Favartem a A. Bailleuxem, avocats,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka),

příčemž další účastníci řízení je:

Evropská komise, zastoupená A. Bouquetem a N. von Lingenem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalovaná v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení M. Ilešič, předseda senátu, E. Jarašiūnas (zpravodaj), A. Ó Caoimh, C. Toader a C. G. Fernlund, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,

vedoucí soudní kanceláře: C. Strömholm, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 24. října 2012,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 13. prosince 2012,

vydává tento

* Jednací jazyk: francouzština.

Rozsudek

- 1 Svým kasačním opravným prostředkem se společnost Ziegler SA (dále jen „Ziegler“) domáhá zrušení rozsudku Tribunálu Evropské unie ze dne 16. června 2011, Ziegler v. Komise (T-199/08, Sb. rozh. s. II-3507, dále jen „napadený rozsudek“), kterým Tribunál zamítl její žalobu směřující primárně ke zrušení rozhodnutí Komise C (2008) 926 final ze dne 11. března 2008 v řízení podle článku [81 ES] a článku 53 Dohody o EHP (věc COMP/38.543 – Mezinárodní stěhovací služby) (dále jen „sporné rozhodnutí“), podpůrně ke zrušení pokuty, která jí byla uvedeným rozhodnutím uložena, a dále podpůrně ke snížení této pokuty.

I – Právní rámec

- 2 Pokyny k pojmu ‚ovlivnění obchodu‘ podle článků [81 ES] a [82 ES] (Úř. věst. 2004, C 101, s. 81, dále jen „pokyny k pojmu ovlivnění obchodu“) ve svých bodech 3, 45, 50 a 52 až 55 zejména upřesňují:

„3. [...] tyto pokyny objasňují pravidlo stanovující, za jakých okolností obecně nemohou dohody ovlivnit obchod mezi členskými státy [...]. Účelem těchto pokynů není poskytnout vyčerpávající výčet, ale stanovit metodiku pro používání pojmu ovlivnění obchodu a poskytnout návod na jeho uplatňování u nejčastěji se vyskytujících případů. [...]

[...]

45. Posouzení míry ovlivnění závisí na okolnostech každého jednotlivého případu, zejména na povaze dohody a postupu, na povaze daných výrobků a na postavení dotčeného podniku na trhu. [...] Čím silnější je pozice dotčených podniků na trhu, tím je pravděpodobnější, že na dohodu nebo postup bude nahlíženo tak, že může výrazně ovlivnit obchod mezi členskými státy. [...]

[...]

50. [...] Komise považuje za vhodné stanovit obecné zásady, které uvedou, v jakých případech nemůže být obchod výrazně ovlivněn [...]. Komise bude při používání článku 81 [ES] považovat toto pravidlo za negativní vyvratitelnou domněnku, a to u všech dohod ve smyslu čl. 81 odst. 1 [ES] [...]

[...]

52. Komise zastává názor, že dohody v zásadě nemohou výrazně ovlivnit obchod mezi členskými státy, pokud jsou splněny obě tyto podmínky:

- a) celkový podíl stran na relevantním trhu Společenství, kterého se dohoda týká, není vyšší než 5 % a
- b) v případě horizontálních dohod nepřekročí průměrný roční obrat dotčených podniků [...] v rámci Společenství u výrobků pokrytých dohodou 40 milionů EUR. [...]

[...]

53. Komise bude také zastávat názor, že pokud jednání nebo dohoda může svou samotnou podstatou ovlivnit obchod mezi členskými státy, například proto, že se týká dovozů a vývozů nebo že pokrývá několik členských států, existuje vyvratitelná pozitivní domněnka pro to, že její ovlivnění obchodu je výrazné, pokud je obrat stran u výrobků pokrytých dohodou, vypočítaný postupem podle odstavců 52 a 54, vyšší než 40 milionů EUR. U těchto dohod, které mohou svou samotnou

podstatou ovlivnit obchod mezi členskými státy, lze také často předpokládat, že jejich vliv je výrazný, pokud je podíl stran na trhu vyšší než prahová hodnota 5 % [...]. Tato domněnka se však neuplatní, pokud dohoda pokrývá pouze část členského státu. [...]

54. Pokud se jedná o prahovou hodnotu 40 milionů EUR [...], vypočítá se obrat na základě celkových tržeb dotčeného podniku ve Společenství za předchozí finanční rok [...] za výrobky pokryté dohodou [...], bez daní. Vyloučeny jsou prodeje mezi jednotkami, které jsou součástí téhož podniku [...].

55. Aby se mohla použít prahová hodnota podílu na trhu, je nutné vymezit relevantní trh [...]. Ten se skládá z relevantního výrobního trhu a z relevantního zeměpisného trhu. Podíly na trhu se musí vypočítat na základě hodnoty prodejů nebo, tam kde je to vhodné, hodnoty nákupů. Pokud tyto hodnoty nejsou dostupné, mohou se použít odhady založené na jiných spolehlivých obchodních informacích, včetně údajů o objemech.“

3 V poznámce pod čarou 41, která je uvedena v bodě 55 pokynů k pojmu ovlivnění obchodu, se upřesňuje, že při definici relevantního trhu je třeba použít oznámení o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství (Úř. věst. 1997, C 372, s. 5, dále jen „oznámení o definici trhu“).

4 Pokyny pro výpočet pokut uložených podle čl. 23 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1/2003 (Úř. věst. 2006, C 210, s. 2, dále jen „pokyny pro výpočet pokut“) pod nadpisem „Základní výše pokuty“ uvádí:

„[...]

A. Stanovení hodnoty tržeb

13. Při určování základní výše udělované pokuty bude Komise vycházet z hodnoty tržeb za zboží nebo služby v příslušné zeměpisné oblasti uvnitř [Evropského hospodářského prostoru (EHP)], které přímo nebo nepřímo [...] souvisejí s protiprávním jednáním. Komise pro výpočet obvykle použije tržby podniku během posledního celého hospodářského roku jeho účasti na protiprávním jednání (dále jen ‚hodnota tržeb‘).

[...]

B. Stanovení základní výše pokuty

19. Základní výše pokuty bude souviset s určitým podílem tržeb a záviset na stupni závažnosti protiprávního jednání vynásobeným počtem let, během nichž k takovému jednání docházelo.

[...]

21. Podíl tržeb, k němuž se bude přihlížet, se obvykle bude nacházet na stupnici do 30 %.

22. Při rozhodování o tom, zda by se podíl tržeb, k němuž se bude v daném případě přihlížet, měl nacházet ve spodní nebo horní části této stupnice, vezme Komise v úvahu určitý počet ukazatelů, například povahu protiprávního jednání, kumulovaný podíl všech stran na trhu, zeměpisný rozsah protiprávního jednání, implementování či neimplementování protiprávního jednání.

23. Mezi nejzávažnější omezení hospodářské soutěže patří horizontální dohody [...] o stanovení cen, rozdělení trhů a omezení produkce, které jsou obvykle tajné. Politika hospodářské soutěže je musí přísně trestat. Podíl tržeb, k němuž se u takového protiprávního jednání přihlíží, se proto bude většinou nacházet v horní části stupnice.

[...]

25. Kromě toho, bez ohledu na dobu účasti podniku na protiprávním jednání, Komise zahrne do základní výše pokuty částku v hodnotě 15 % až 25 % hodnoty tržeb [...], aby podniky odradila i jen od účasti na horizontálních dohodách o stanovení cen, [...]. Komise může tuto dodatečnou částku použít i v případě jiného protiprávního jednání. Komise při rozhodování o podílu tržeb, z kterého bude v konkrétním případě vycházet, přihlédne k určitému počtu faktorů, zejména k těm, které jsou uvedeny v bodě 22.

[...]“

5 V poznámce pod čarou 2, která je uvedena v bodě 23 pokynů pro výpočet pokut, se upřesňuje, že tento pojem „dohoda“ zahrnuje dohody, jednání ve shodě a rozhodnutí sdružení podniků ve smyslu článku 81 ES.

6 Pokyny pro výpočet pokut pod nadpisem „Úpravy základní výše pokuty“ uvádí:

„[...]“

F. Platební schopnost

35. Za výjimečných okolností může Komise na žádost přihlédnout k platební neschopnosti podniku, který se nachází ve zvláštní hospodářskospolečenské situaci. Ke snížení pokuty z tohoto důvodu nebude Komisi stačit pouhé zjištění, že se daný podnik nachází v nepříznivé nebo ztrátové finanční situaci. Snížení bude povoleno pouze na základě objektivních důkazů prokazujících, že uložení pokuty podle podmínek stanovených v těchto pokynech by nezvratně ohrozilo ekonomickou životaschopnost dotčeného podniku a vedlo by ke ztrátě veškeré hodnoty jeho majetku.“

7 Pod nadpisem „Závěrečné poznámky“ tytéž pokyny zejména ve svém bodě 37 upřesňují:

„Přestože je v těchto pokynech vysvětlena obecná metodika stanovování výše pokut, konkrétní okolnosti dané věci nebo nutnost dosáhnout v dané věci odrazujícího účinku, mohou být důvodem k tomu, aby se Komise odchýlila od této metodiky nebo od limitů stanovených v bodě 21.“

II – Skutečnosti předcházející sporu a sporné rozhodnutí

8 Skutečnosti předcházející sporu a sporné rozhodnutí, jak vyplývá z bodů 1 až 31 napadeného rozsudku, lze shrnout následovně.

9 Ve sporném rozhodnutí Komise konstatovala, že se adresáti tohoto rozhodnutí, mezi nimi i společnost Ziegler – která během hospodářského roku končícího dne 31. prosince 2006 dosáhla konsolidovaného obratu ve výši 244 420 326 eur – účastnili kartelové dohody v odvětví mezinárodních stěhovacích služeb v Belgii tím, že přinejmenším od října 1984 do září 2003 určovali ceny, rozdělovali si zákazníky a manipulovali postupy vztahující se k podávání nabídek nebo byli shledáni za tuto kartelovou dohodu odpovědnými, čímž se dopustili jediného a pokračujícího protiprávního jednání porušujícího článek 81 ES.

10 Služby dotčené protiprávním jednáním zahrnují stěhování majetku fyzických osob, jakož i podniků či veřejných institucí z Belgie nebo do Belgie. S ohledem na skutečnost, že se všechny dotčené společnosti zabývající se mezinárodním stěhováním nacházejí v Belgii, a že na belgickém území probíhala činnost kartelové dohody, se mělo za to, že se zeměpisný střed kartelové dohody nachází v Belgii. Pokud jde o tyto mezinárodní stěhovací služby, Komise odhadla společný obrat účastníků

kartelové dohody na 41 milionů eur v roce 2002. Velikost odvětví byla odhadnuta na přibližně 83 milionů eur a společný podíl podniků účastnících se kartelové dohody na trhu byl stanoven na přibližně 50 % dotyčného odvětví.

- 11 Komise ve sporném rozhodnutí uvedla, že cílem kartelové dohody bylo zejména stanovit a udržet vysoké ceny, jakož i rozdělit si trh, přičemž kartelová dohoda měla více forem, a sice formu dohod o cenách, dohod o rozdělení trhu prostřednictvím systému fiktivních nabídek, takzvaných „předstíraných nabídek“ a dohod o mechanismu finančních náhrad za odmítnuté nabídky nebo za nabídky, které nebudou podány, takzvané „provize“.
- 12 Komise se ve sporném rozhodnutí domnívala, že v období od roku 1984 do začátku 90. let fungovala kartelová dohoda zejména na základě písemných dohod o určování cen, přičemž byly souběžně zaváděny provize a předstírané nabídky. Podle téhož rozhodnutí, jak je uvedeno v napadeném rozsudku, musí být provize považovány za nepřímé určování cen za mezinárodní stěhovací služby v Belgii, jelikož si účastníci kartelové dohody navzájem fakturovali provize z odmítnutých nabídek a z nabídek, které nepodali, které uváděli jako fiktivní služby a částky těchto provizí byly dále fakturovány zákazníkům.
- 13 Pokud jde o předstírané nabídky, Komise ve sporném rozhodnutí uvedla, že si podáváním takových nabídek stěhovací společnost, která měla zájem zakázku získat, zajišťovala to, aby zákazník platící stěhování obdržel více nabídek. Za tímto účelem uvedená společnost oznamovala svým konkurentům celkovou cenu, za kterou měli účtovat zamýšlené stěhování, která byla vyšší než cena nabízená uvedenou společností. Jednalo se tak o předstírané nabídky předkládané společnostmi, které neměly v úmyslu stěhování provést. Komise měla za to, že tato praxe představuje manipulaci při postupech vztahujících se k podávání nabídek, která vedla k tomu, že ceny žádané za stěhování byly vyšší, než jaké by byly v konkurenčním prostředí.
- 14 Komise ve sporném rozhodnutí konstatovala, že tato ujednání byla prováděna až do roku 2003 a že tyto komplexní činnosti měly stejný cíl, kterým bylo určovat ceny, rozdělovat si trh, a tedy narušovat hospodářskou soutěž.
- 15 S ohledem na tyto skutečnosti Komise přijala sporné rozhodnutí, jehož článek 1 zní takto:

„Následující společnosti porušily čl. 81 odst. 1 [ES] a čl. 53 odst. 1 Dohody [o Evropském hospodářském prostoru ze dne 2. května 1992 (Úř. věst. L 1, s. 3; Zvl. vyd. 11/52, s. 3)] přímým či nepřímým stanovením cen mezinárodních stěhovacích služeb v Belgii, rozdělením části tohoto trhu a manipulacemi při postupech vztahujících se k podávání nabídek během uvedených období:

[...]

j) [Ziegler], od 4. října 1984 do 8. září 2003.“
- 16 V důsledku toho Komise v čl. 2 písm. l) sporného rozhodnutí uložila společnosti Ziegler pokutu ve výši 9,2 milionů eur, stanovenou v souladu s metodou uvedenou v pokynech pro výpočet pokut.
- 17 Dne 24. července 2009 přijala Komise rozhodnutí C (2009) 5810 final, kterým bylo sporné rozhodnutí pozměněno a kterým byla o přibližně 600 000 eur snížena hodnota tržeb dosažená jiným adresátem sporného rozhodnutí. Tato hodnota sloužila jako základ pro výpočet pokuty, která byla uložena posledně uvedenému, a Komise tedy snížila výši pokuty uložené tomuto adresátovi.

III – Řízení před Tribunálem a napadený rozsudek

- 18 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 3. června 2008 podala Ziegler žalobu směřující primárně ke zrušení sporného rozhodnutí a podpůrně ke zrušení pokuty, která jí byla uložena, a dále podpůrně k podstatnému snížení této pokuty. Tribunál dále vyzvala, aby před rozhodnutím ve věci samé uložil Komisi, aby předložila kanceláři Tribunálu úplný správní spis.
- 19 Souběžně s touto žalobou podala společnost Ziegler návrh na předběžné opatření, kterým zejména navrhuje, aby byl nařízen odklad vykonatelnosti článku 2 sporného rozhodnutí v části, ve které jí tento článek ukládá pokutu. Tento návrh byl zamítnut usnesením předsedy Tribunálu ze dne 15. ledna 2009, Ziegler v. Komise (T-199/08 R), kasační opravný prostředek podaný proti posledně uvedenému usnesení byl poté zamítnut usnesením předsedy Soudního dvora ze dne 30. dubna 2010, Ziegler v. Komise [C-113/09 P(R)].
- 20 Na podporu své žaloby Ziegler vznesla devět žalobních důvodů, pět primárních směřujících ke zrušení sporného rozhodnutí a čtyři podpůrné žalobní důvody směřující ke zrušení nebo ke snížení pokuty.
- 21 Napadeným rozsudkem Tribunál částečně vyhověl návrhu společnosti Ziegler, aby nařídil předložit kanceláři Tribunálu správní spis. Nicméně veškeré žalobní důvody uvedené společností Ziegler zamítl, a v důsledku toho žalobu v plném rozsahu zamítl a uložil společnosti Ziegler náhradu nákladů řízení. Uvedl přitom zejména následující úvahy.
- 22 V rámci své analýzy prvního žalobního důvodu směřujícího ke zrušení sporného rozhodnutí, který vychází ze zjevně nesprávného posouzení skutkového stavu a nesprávného právního posouzení podmínek požadovaných k použití čl. 81 odst. 1 ES, Tribunál nejprve v bodech 41 až 46 napadeného rozsudku odmítl argumentaci Komise, podle níž v případě zjevného omezení hospodářské soutěže není vymezení relevantního trhu třeba. Uvedl, že Komise má povinnost vymezit trh zejména v případě, kdy bez takového vymezení nelze zjistit, zda dotčená dohoda může ovlivnit obchod mezi členskými státy, a že společnost Ziegler v projednávaném případě zpochybňuje právě posouzení těchto podmínek použití článku 81 ES ze strany Komise.
- 23 Tribunál měl dále v bodech 56 až 63 napadeného rozsudku za to, že Komise neprokázala dosažení prahové hodnoty 40 milionů eur, která je stanovena v bodě 53 pokynů k pojmu ovlivnění obchodu. Podle Tribunálu totiž bylo při posuzování velikosti trhu za účelem určení existence výrazného vlivu na obchod mezi členskými státy nezbytné odečíst od obratu dosaženého z předmětných služeb obrat dosažený z pozice subdodavatele. Tribunál proto konstatoval, že po takovémto odečtení již prahové hodnoty 40 milionů eur dosaženo nebylo.
- 24 Konečně poté, co v bodě 48 napadeného rozsudku rozhodl, že argumentace uvedená v replice společností Ziegler týkající se prahové hodnoty 5 % podílu na trhu, kterou stanoví bod 53 uvedených pokynů, představuje pouze rozšíření žalobního důvodu zpochybňujícího prokázání výrazného ovlivnění obchodu mezi členskými státy, a je proto přípustná, provedl v bodech 64 až 74 napadeného rozsudku analýzu této argumentace. V tomto ohledu zejména uvedl, že Komise nedodržela povinnost vymezit relevantní trh, kterou jí ukládá bod 55 uvedených pokynů. Měl však za to, že za okolností projednávaného případu Komise právně dostačujícím způsobem prokázala, že tato prahová hodnota 5 % podílu na trhu byla překročena, neboť uvedla dostatečně podrobný popis dotčeného odvětví umožňující posoudit, zda tato prahová hodnota byla dosažena. V bodě 72 uvedeného rozsudku proto rozhodl, že Komise „mimořádně“ mohla vycházet z takovéto prahové hodnoty a nevymezit přitom výslovně trh ve smyslu uvedeného bodu 55.
- 25 V rámci analýzy první části třetího žalobního důvodu směřujícího ke zrušení sporného rozhodnutí, který vychází z porušení povinnosti uvést odůvodnění stran stanovení základní výše pokuty, Tribunál v bodech 88 až 94 napadeného rozsudku zejména rozhodl, že se jeví jako žádoucí, aby Komise prohloubila část odůvodnění týkající se výpočtu pokut, neboť pokyny pro výpočet pokut vydané v roce

2006 přinesly zásadní změnu metody výpočtu těchto pokut a za těchto okolností se již Komise v zásadě nemůže spokojit s tím, že odůvodní jen kvalifikaci protiprávního jednání jako „velmi závažného“, a nikoli volbu zohledněného podílu hodnoty tržeb. Poukázal na to, že Komise v projednávaném případě stanovila tento podíl na 17 %, a své rozhodnutí odůvodnila jen tím, že protiprávní jednání bylo „velmi závažné“. Tribunál v této souvislosti v bodě 93 napadeného rozsudku uvedl, že „[t]oto odůvodnění může být dostatečné jen [tehdy, pokud] Komise použije koeficient, který se blíží dolní hranici intervalu stanoveného pro nejzávažnější omezení“, ale že „kdyby [...] měla v úmyslu použít vyšší koeficient, musela by uvést podrobnější odůvodnění“. V bodě 94 uvedeného rozsudku Tribunál dodal, že tyto úvahy platí i pokud jde o odůvodnění dodatečné částky uplatněné za účelem odrazení.

- 26 V souvislosti se čtvrtým žalobním důvodem směřujícím ke zrušení sporného rozhodnutí, který vychází z porušení práva na spravedlivý proces a obecné zásady řádné správy, Tribunál v bodech 103 až 107 napadeného rozsudku uvedl, že společnost Ziegler nezpochybnila pravomoc Komise přijmout v projednávané věci rozhodnutí podle článku 81 ES. Uvedl rovněž, že údajný nedostatek objektivit Komise není porušením práva na obhajobu, které by mělo za následek zrušení sporného rozhodnutí, ale podléhá kontrole v rámci přezkumu hodnocení důkazů nebo přezkumu odůvodnění tohoto rozhodnutí. Rozhodl proto, že tento žalobní důvod byl coby žalobní důvod směřující ke zrušení neúčinný. Pro úplnost přitom konstatoval, že tento žalobní důvod je také neopodstatněný. Okolnosti, na které poukazuje společnost Ziegler, totiž podle Tribunálu neprokazují, že se ve sporném rozhodnutí projevila údajná podjatost Komise nebo některého z jejích zaměstnanců, ani že Komise byla při vyšetřování věci podjatá, ani jak mohlo jednání vytýkané některým zaměstnancům Komise porušit právo na spravedlivý proces za předpokladu, že by bylo prokázáno.
- 27 V rámci analýzy posledního žalobního důvodu směřujícího ke zrušení nebo snížení pokuty z důvodu výjimečných okolností Tribunál přezkoumal argumenty společnosti Ziegler, kterými v podstatě namítala svou neschopnost uhradit pokutu a nerovné zacházení ve vztahu k dalšímu podniku, jenž byl adresátem sporného rozhodnutí. V bodech 165 až 169 napadeného rozsudku poukázal zejména na to, že bod 35 pokynů pro výpočet pokut stanoví pro své použití dvě kumulativní podmínky a že posouzení Komise – podle kterého skutečnost, že pokuta uložená společnosti Ziegler představuje pouze 3,76 % jejího celosvětového obrátu v roce 2006 svědčí o tom, že tato pokuta není způsobila nenapravitelně ohrozit její hospodářskou životaschopnost – je abstraktní a nezohledňuje konkrétní situaci této společnosti. V důsledku toho rozhodl, že toto posouzení není způsobilé odůvodnit zamítnutí žádosti společnosti Ziegler o snížení. Vzhledem k tomu, že tato posledně uvedená skutečnost nicméně nezpochybnila závěr Komise učiněný ve sporném rozhodnutí, že druhá podmínka spojená s existencí zvláštního hospodářského společenského kontextu nebyla splněna, vycházel Tribunál z toho, že Komise byla oprávněna zamítnout tvrzení společnosti Ziegler týkající se snížení pokuty z důvodu jejích hospodářských a finančních obtíží.
- 28 Pokud jde o údajné porušení zásady rovného zacházení ve vztahu k jinému podniku, jenž je adresátem sporného rozhodnutí, Tribunál v bodech 170 a 171 napadeného rozsudku poukázal na straně jedné na to, že Komise rovněž zamítla žádost tohoto jiného podniku podanou podle bodu 35 pokynů pro výpočet pokut z důvodu neexistence zvláštního hospodářského společenského kontextu. Na straně druhé vycházel z toho, že vzhledem k tomu, že Komise posledně uvedenému skutečně přiznala snížení pokuty na základě bodu 37 těchto pokynů, vyplývá ze sporného rozhodnutí, že situace tohoto podniku a situace společnosti Ziegler nejsou srovnatelné, a že v této souvislosti stačí uvést, že pokuta uložená společnosti Ziegler ani zdaleka nedosahuje hranice 10 % jejího celkového obrátu, kdežto pokuta uložená jinému podniku před snížením tuto hranici značně překračovala.

IV – Návrhová žádání účastníků řízení

- 29 Svým kasačním opravným prostředkem Ziegler navrhuje, aby Soudní dvůr:
- prohlásil tento kasační opravný prostředek za přípustný a opodstatněný;

- zrušil napadený rozsudek a sám rozhodl spor;
 - vyhověl návrhovým žádáním, která předložila v prvním stupni, a tedy zrušil sporné rozhodnutí, nebo podpůrně, aby zrušil pokutu, která jí byla tímto rozhodnutím uložena, nebo ještě podpůrněji, aby uvedenou pokutu výrazně snížil, a
 - uložil Komisi náhradu nákladů řízení v obou stupních.
- 30 V replice společnost Ziegler dále navrhuje, aby návrhy Komise na nahrazení odůvodnění byly prohlášeny za nepřípustné nebo v každém případě za neopodstatněné.
- 31 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:
- zamítl kasační opravný prostředek a nahradil přitom určité důvody, z nichž vychází odůvodnění Tribunálu;
 - podpůrně, zamítl žalobu na neplatnost a
 - uložil společnosti Ziegler náhradu nákladů řízení.

V – Ke kasačnímu opravnému prostředku

- 32 Na podporu svého kasačního opravného prostředku uvádí společnost Ziegler čtyři důvody.

A – K prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z nesprávného právního posouzení prokázání výrazného ovlivnění obchodu mezi členskými státy

- 33 Společnost Ziegler dále rozčleňuje první důvod kasačního opravného prostředku na tři části; první z nich se týká povinnosti vymežit relevantní trh, druhá a třetí část se v podstatě týká prahové hodnoty 5% podílu na trhu stanovené v bodě 53 pokynů k pojmu ovlivnění obchodu. Komise nicméně navrhuje, aby Soudní dvůr nejprve provedl nahrazení určitých důvodů, které podle ní vedly k zamítnutí tohoto důvodu.

1. K návrhu Komise na nahrazení odůvodnění

a) Argumentace účastníků řízení

- 34 Zprvce, Komise tvrdí, že pokyny k pojmu ovlivnění obchodu nestanoví požadavek prokázat výraznost ovlivnění obchodu mezi členskými státy způsobem, který by byl přísnější než požadavky vyplývající z judikatury. Na rozdíl od výpočtu pokut, u něhož disponuje určitou mírou diskreční pravomoci, nemůže u kartelové dohody výrazně ovlivňující obchod mezi členskými státy vycházet z toho, že by se na ni nemusel vztahovat zákaz stanovený v článku 81 ES. Prahové hodnoty uvedené v bodech 52 a 53 pokynů k pojmu ovlivnění obchodu jsou proto pouze indikativní. Z bodu 55 těchto pokynů rovněž nelze vyvodit povinnost vymežit trh v takových případech, jako jsou případy kartelových dohod, v nichž z judikatury vyplývá, že takovéto vymezení není nezbytné. Odůvodnění uvedené v bodech 64 až 74 napadeného rozsudku je tedy nesprávné a je nutno ho nahradit.
- 35 Zadruhé Komise zastává názor, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení zaměněním pojmu „obrat“ ve smyslu bodů 52 a 53 pokynů k pojmu ovlivnění obchodu s pojmem „hodnota tržeb“ uvedeným v bodě 13 pokynů pro výpočet pokut a tím, že vycházel z toho, že obrat ve smyslu uvedených bodů 52 a 53 nemůže zahrnovat obrat dosažený ze subdodávek. Subdodávky jsou

samozřejmě ekonomickou činností, která je relevantní pro určení, zda obchod mezi členskými státy může být považován za výrazně ovlivněný, i přesto že při výpočtu pokuty být zohledněny nemají. Komise proto navrhuje nahrazení odůvodnění uvedeného v bodech 56 až 63 napadeného rozsudku, ve kterém Tribunál nesprávně vycházel z toho, že překročení prahové hodnoty 40 milionů eur nebylo prokázáno.

- 36 Zatřetí Komise navrhuje nahrazení odůvodnění uvedeného v bodech 40 až 50, a zejména v bodě 48 napadeného rozsudku. Tribunál nesprávně rozhodl, že argumentace společnosti Ziegler týkající se prahové hodnoty 5% podílu na trhu je přípustná. Tato argumentace totiž z návrhu na zahájení řízení nevyplývá, a neměla proto být považována za rozšíření již uplatněného důvodu, nýbrž za novou, a tedy nepřípustnou část žalobního důvodu.
- 37 Společnost Ziegler tvrdí, že návrhy na nahrazení odůvodnění jsou nepřípustné, neboť jednak nemají vliv na výrok napadeného rozsudku, jednak jsou nepřesné. V každém případě nejsou opodstatněné.
- 38 Zaprvé tím, že Komise v pokynech k pojmu ovlivnění obchodu uvedla prahové hodnoty, které se nenacházejí v judikatuře, musela zamýšlet omezit svou posuzovací pravomoc, pokud jde o uplatňování podmínky výrazného ovlivnění obchodu mezi členskými státy. Nemůže se tedy od nich odchýlit, aniž uvede adekvátní odůvodnění. Pokud se kromě toho rozhodla tyto pokyny použít, jak je tomu v projednávaném případě, je povinna je dodržovat.
- 39 Zadruhé rozlišování uplatňované Komisí mezi pojmy hodnota tržeb a obrat není podloženo ani zněním, ani duchem dotčených ustanovení, a *a fortiori* ani judikaturou.
- 40 Zatřetí společnost Ziegler trvá na tom, že argumentace uvedená před Tribunálem týkající se prahové hodnoty 5% podílu na trhu byla přípustná, neboť představovala jen rozšíření žalobního důvodu vycházejícího z neexistence výrazného ovlivnění obchodu mezi členskými státy.

b) Závěry Soudního dvora

- 41 Pokud jde o přípustnost uvedených návrhů, která byla zpochybněna společností Ziegler, je třeba na jedné straně konstatovat, že tyto návrhy nelze považovat za nepřípustné z důvodu jejich nepřesnosti. Komise totiž u každého návrhu, který podala, přesně identifikovala části napadeného rozsudku, u kterých má za to, že v nich došlo k nesprávnému právnímu posouzení, důvody, na základě nichž se domnívá, že tomu tak je, jakož i důvody, které podle ní měl Tribunál zohlednit, aby se nedopustil nesprávného právního posouzení, a to konkrétně ty, které před ním uvedla na svoji obranu.
- 42 Na straně druhé podle ustálené judikatury Soudního dvora je předpokladem přípustnosti návrhu na nahrazení odůvodnění existence právního zájmu na jeho podání v tom smyslu, že tento návrh musí být způsobilý přinést v důsledku prospěch účastníku řízení, který jej podal. Může tomu tak být tehdy, pokud návrh na nahrazení odůvodnění představuje obranu proti důvodu uvedenému žalobcem (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 6. října 2009, GlaxoSmithKline Services a další v. Komise a další, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P a C-519/06 P, Sb. rozh. s. I-9291, bod 23, jakož i ze dne 21. prosince 2011, Iride v. Komise, C-329/09 P, body 48 až 51).
- 43 V projednávaném případě je třeba stran prvního návrhu souvisejícího s odůvodněním týkajícím se pojmu „výrazné ovlivnění obchodu mezi členskými státy“ poukázat na to, že pokud by se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení tím, že by vycházel z toho, že Komise byla na základě závazné povahy pokynů k pojmu ovlivnění obchodu povinna vymezit relevantní trh, byla by první část prvního důvodu kasačního opravného prostředku uvedeného společností Ziegler irelevantní. Společnost Ziegler by proto nadále nemohla tvrdit, že Tribunál zprostil Komisi její povinnosti vymezit trh neoprávněně. V důsledku toho Komise má zájem na podání uvedeného návrhu, který je proto přípustný.

- 44 Pokud jde o druhý návrh související s odůvodněním týkajícím se nepřekročení prahové hodnoty 40 milionů eur, v případě, že by se prokázalo, že Tribunál v rozporu s právem zaměnil pojem „hodnoty tržeb“, který je uveden v pokynech pro výpočet pokut, a pojem „obrat“ ve smyslu pokynů k pojmu ovlivnění obchodu a dospěl chybně k závěru, že uvedené prahové hodnoty nebylo dosaženo, bylo by nutno konstatovat, že překročení této prahové hodnoty bylo prokázáno. V tomto případě by druhá a třetí část prvního důvodu kasačního opravného prostředku uvedeného společností Ziegler, která se týká jen posouzení prahové hodnoty 5% podílu na trhu, byla irelevantní. Z toho vyplývá, že Komise má zájem i na podání uvedeného návrhu, který je tedy rovněž přípustný.
- 45 Pokud jde o třetí návrh související s odůvodněním týkajícím se přípustnosti argumentace společnosti Ziegler, jež se zabývá prahovou hodnotou 5 % podílu na trhu, stačí konstatovat – aniž je nutno rozhodnout o jeho přípustnosti – že musí být v každém případě zamítnut jako neopodstatněný (obdobně viz rozsudek ze dne 23. března 2004, Francie v. Komise, C-233/02, Recueil, s. I-2759, bod 26).
- 46 Podle čl. 48 odst. 2 prvního pododstavce jednacího řádu Tribunálu totiž nelze v průběhu řízení předkládat nové důvody, ledaže by se zakládaly na právních a skutkových okolnostech, které vyšly najevo v průběhu řízení. Nicméně důvod nebo argument, který výslovně nebo konkludentně rozšiřuje důvod dříve uvedený v návrhu na zahájení řízení a je s ním úzce spojen, musí být prohlášen za přípustný (v tomto smyslu viz usnesení ze dne 13. listopadu 2001, Dürbeck v. Komise, C-430/00 P, Recueil, s. I-8547, bod 17).
- 47 V projednávaném případě ze soudního spisu z řízení před Tribunálem vyplývá, že ve druhé části prvního důvodu uvedeného v návrhu na zahájení řízení společnost Ziegler nejprve v bodě 44 tohoto návrhu zpochybnila „obrat dotčených společností a velikost trhu v eurech, ze kterého Komise vycházela v rámci odhadu tržního podílu deseti dotčených společností a dalších společností působících na trhu mezinárodních stěhovacích služeb“. Dále v bodě 45 uvedeného návrhu uvedla, že „[metoda] použitá Komisí pro výpočet podílů na trhu a velikosti tohoto trhu je zatížena zjevně nesprávným posouzením a odhad podílů dotčených společností na trhu učiněný v bodě 89 [sporného] rozhodnutí je věcně nesprávný“. Konečně v bodě 58 tvrdila, že „nesrovnalosti a nepřesnosti vyskytující se v [návrhu na zahájení řízení] týkající se výpočtu podílů na trhu a velikosti trhu v eurech následně ovlivňují posouzení dopadu dotčených dohod na obchodní toky mezi členskými státy“ a odkazuje v této souvislosti na bod 373 odůvodnění sporného rozhodnutí, který mimo jiné poukazuje na překročení prahové hodnoty 5% podílu na trhu.
- 48 Vzhledem k těmto skutečnostem Tribunál v bodě 48 napadeného rozsudku právem rozhodl, že „uvedení prahové hodnoty 5 % v replice představuje pouze rozšíření existujícího žalobního důvodu a není novým žalobním důvodem“, a vycházel tedy z toho, že argumentace společnosti Ziegler týkající se údajného nepřekročení uvedené prahové hodnoty je přípustná.
- 49 Třetí návrh Komise proto musí být bez dalšího zamítnut, zatímco opodstatněnost prvních dvou návrhů bude přezkoumána pokud možno v rámci analýzy prvního důvodu kasačního opravného prostředku uvedeného společností Ziegler.

2. K opodstatněnosti prvního důvodu kasačního opravného prostředku

a) K první části prvního důvodu kasačního opravného prostředku, která se týká povinnosti vymezit trh

i) Argumentace účastníků řízení

- 50 Podle společnosti Ziegler se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení tím, že v bodě 72 napadeného rozsudku vycházel z toho, že Komise „mimořádně“ mohla určit, že dotyčné podniky měly podíl na trhu vyšší než 5 %, aniž vymezila relevantní trh.
- 51 Společnost Ziegler zejména tvrdí, že Tribunál nemohl zprostit Komisi povinnosti vymezit dotčený trh, která je stanovena v bodě 55 pokynů k pojmu ovlivnění obchodu, které odkazují na oznámení o definici relevantního trhu, aniž se dopustil nesprávného právního posouzení. Vzhledem k tomu, že tyto pokyny omezují diskreční pravomoc Komise, znamená jejich nedodržení porušení zásady rovného zacházení a zásady ochrany legitimního očekávání. V projednávaném případě byla Komise povinna vymezit relevantní trh právě proto, že neprokázala, že byla splněna podmínka výrazného ovlivnění obchodu mezi členskými státy a spokojila se s domněnkami stanovenými v uvedených pokynech.
- 52 Podpůrně společnost Ziegler tvrdí, že důvody uvedené Tribunálem v souvislosti s odůvodněním zproštění povinnosti vymezit trh jsou rozporuplné a věcně chybné. Rozporuplnost spočívá ve skutečnosti, že Tribunál zprostil Komisi této povinnosti z důvodu, který je uveden v bodech 70 a 71 napadeného rozsudku, že tato povinnost byla ve skutečnosti splněna. V této souvislosti se jednalo přinejmenším o nedostatečné odůvodnění, protože Tribunál neodůvodnil, proč připustil, že Komise mohla uplatnit nižší důkazní standard.
- 53 Pokud jde o věcné chyby, společnost Ziegler tvrdí, že na straně jedné nelze zaměňovat popis dotčeného odvětví s právním pojetím trhu, jenž je užíván v právu hospodářské soutěže. Na straně druhé a v každém případě použití kritérií nahraditelnosti na straně nabídky a na straně poptávky mělo vést k závěru, že existuje jediný a jednotný trh pro veškeré mezinárodní stěhovací služby, jehož geografický rozsah značně překračuje území Belgie. Tribunál proto nemohl legálně dospět k závěru, že belgický trh mezinárodních stěhovacích služeb z Belgie a do Belgie byl Komisí oprávněně označen za relevantní.
- 54 Kromě svého návrhu na nahrazení odůvodnění Komise zaprvé zdůrazňuje, že v průběhu správního řízení společnost Ziegler splnění podmínky výrazného ovlivnění obchodu mezi členskými státy v projednávaném případě nezpochybnila.
- 55 Podle Komise je dále nutno rozlišovat mezi vymezením potenciálně relevantního trhu za účelem určení, zda byla překročena prahová hodnota 5% podílu na trhu, na straně jedné a obecnou definicí relevantního trhu, která se provádí při posuzování postavení určitého subjektu na trhu, na straně druhé. Pouze druhý z uvedených případů vyžaduje analýzu jdoucí nad rámec pouhého popisu dotčeného odvětví. Kromě toho v případě zjevných kartelových dohod není nutné podle judikatury vymezovat trh. Pro splnění požadavků bodu 55 pokynů k pojmu ovlivnění obchodu proto v případě kartelových dohod stačí uvést popis odvětví umožňující určit podíl účastníků kartelové dohody na trhu.
- 56 Komise konečně uznává, že odůvodnění Tribunálu je poněkud rozporuplné. Toto nicméně pouze dokládá, že Tribunál vycházel neprávem z toho, že Komise nesplnila povinnost vymezit relevantní trh. V této souvislosti Komise odkazuje na svou argumentaci týkající se nahrazení odůvodnění.

ii) Závěry Soudního dvora

- 57 Úvodem, pokud se Komise zdůrazněním skutečnosti, že společnost Ziegler v průběhu správního řízení nezpochybnila splnění podmínky výrazného ovlivnění obchodu mezi členskými státy, snaží zpochybnit přípustnost projednávaného důvodu kasačního opravného prostředku, je nutno připomenout, že co se týče zejména uplatnění článku 81 ES, žádné ustanovení unijního práva neukládá osobě, již je určeno oznámení námitek, povinnost zpochybnit v průběhu správního řízení různé skutkové nebo právní okolnosti uvedené v tomto oznámení, jelikož později, ve stadiu soudního řízení, by již neměla právo tak učinit. Bez výslovně stanoveného právního základu sledujícího tento účel by totiž takovéto omezení bylo v rozporu se základními zásadami legality a dodržování práva na obhajobu (rozsudek ze dne 1. července 2010, Knauf Gips v. Komise, C-407/08 P, Sb. rozh. s. I-6375, body 89 a 91).
- 58 V důsledku toho není možné argumentovat, že společnost Ziegler nebyla před Tribunálem a nyní před Soudním dvorem oprávněna zpochybnit splnění podmínky pro použití článku 81 ES vycházející z výrazného ovlivnění obchodu mezi členskými státy.
- 59 Společnost Ziegler Tribunálu zejména vytýká, že se dopustil nesprávného právního posouzení, když Komisi zprostil povinnosti vymezit relevantní trh, kterou si tato posledně uvedená sama uložila v bodě 55 pokynů k pojmu ovlivnění obchodu, a naopak Komise namítá, že Tribunál těmto pokynům přiznal závaznou povahu neprávem. V této souvislosti je nejprve nutno připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora si Komise může uložit orientační pravidla pro výkon své posuzovací pravomoci takovými akty, jako jsou pokyny, v rozsahu, v němž tyto akty obsahují indikativní pravidla, jakým směrem bude tento orgán postupovat, a neodchylují se od norem Smlouvy o FEU (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 24. března 1993, CIRFS a další v. Komise, C-313/90, Recueil, s. I-1125, body 34 a 36, jakož i ze dne 5. října 2000, Německo v. Komise, C-288/96, Recueil, s. I-8237, bod 62).
- 60 I když tedy opatření, která mají mít externí účinky, jako jsou například pokyny určené hospodářským subjektům, nemohou být kvalifikována jako právní norma, kterou správa musí v každém případě dodržovat, přesto vyjadřují orientační pravidlo chování, podle něhož má být v praxi postupováno a od něhož se správa může v konkrétním případě odklonit pouze tehdy, uvede-li důvody, které jsou slučitelné se zásadou rovného zacházení. Přijetím takovýchto pravidel chování a zveřejněním oznámení, že je napříště použije na případy jimi dotčené, se totiž dotčený orgán omezuje při výkonu své posuzovací pravomoci a nemůže se od těchto pravidel odchýlit bez případné sankce z důvodu porušení obecných právních zásad, jako je zásada rovného zacházení a zásada ochrany legitimního očekávání. Nemůže tedy být vyloučeno, že taková obecně závazná pravidla chování mohou za určitých podmínek a v závislosti na jejich obsahu způsobovat právní následky (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. června 2005, Dansk Rørindustri a další v. Komise, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Sb. rozh. s. I-5425, body 209 až 211).
- 61 Tak je tomu v případě pokynů k pojmu ovlivnění obchodu. Z jejich bodu 3 totiž vyplývá, že mají-li za cíl poskytnout návod soudům a orgánům členských států na používání pojmu „ovlivnění obchodu“ uvedeného v člancích 81 ES a 82 ES, mají rovněž za „cíle [...] vysvětlit metodiku pro používání pojmu ovlivnění obchodu a poskytnout návod na jeho uplatňování u nejčastěji se vyskytujících případů“. Kromě toho znění zejména bodů 50, 52 a 53 těchto pokynů jasně nasvědčuje, že je Komise hodlá uplatňovat zejména za účelem posouzení, zda určitá dohoda výrazně ovlivňuje obchod mezi členskými státy.
- 62 Je ale nesporné, jak vyplývá zejména z bodu 49 napadeného rozsudku, že se Komise v projednávaném případě rozhodla uplatnit uvedené pokyny za účelem určení, zda byla splněna podmínka pro použití článku 81 ES, kterou je výrazné ovlivnění obchodu mezi členskými státy. Za těchto podmínek Tribunál v bodech 66 až 68 napadeného rozsudku v podstatě rozhodl, že Komise byla v projednávaném případě povinna uvedené pokyny dodržovat, aniž se dopustil nesprávného právního posouzení.

- 63 Dále i kdyby vymezení relevantního trhu za účelem prokázání výrazného ovlivnění obchodu mezi členskými státy ve smyslu článku 81 ES bylo za určitých okolností nadbytečné, a to tehdy, jestliže je i v případě neexistence takového vymezení možné určit, že je dotčená kartelová dohoda způsobilá ovlivnit obchod mezi členskými státy a má za cíl vyloučit, omezit nebo narušit hospodářskou soutěž na společném trhu (v tomto smyslu viz usnesení ze dne 16. února 2006, *Adriatica di Navigazione v. Komise*, C-111/04 P, bod 31), ověření překročení prahové hodnoty podílu na trhu nelze již ze své definice provést bez jakéhokoli vymezení tohoto trhu. Bod 55 pokynů k pojmu ovlivnění obchodu v této souvislosti logicky stanoví, že „[a]by se mohla použít prahová hodnota podílu na trhu, je nutné vymezit relevantní trh“, a poznámka pod čarou k tomuto bodu odkazuje na oznámení o definici relevantního trhu.
- 64 Za těchto podmínek je opět nutno konstatovat, že se Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení, když v bodech 66 až 68 napadeného rozsudku v podstatě rozhodl, že Komise byla v rámci těchto pokynů povinna vymezit relevantní trh. První návrh na nahrazení odůvodnění podaný Komisí je proto nutno zamítnout.
- 65 Rovněž hlavní argumentace uvedená společností Ziegler nemůže obstát.
- 66 Tribunál v bodě 68 napadeného rozsudku skutečně uvedl, že „[j]e [...] nesporné, že Komise nedodržela povinnost [vymezit relevantní trh] uvedenou v [bodě] 55 pokynů [k pojmu ovlivnění obchodu]“ a v bodě 72 uvedeného rozsudku měl za to, že „Komise mimořádně mohla vycházet z druhé alternativní podmínky podle [bodu] 53 [uvedených pokynů] a přitom výslovně nevymezit trh ve smyslu [uvedeného bodu 55]“.
- 67 Nicméně z bodů 65 až 73 napadeného rozsudku jako celku vyplývá, že Tribunál nikterak nezbavil Komisi povinnosti vymezit dotčený trh, opírá-li se o prahovou hodnotu 5 % relevantního trhu Společenství. Naopak v bodě 70 napadeného rozsudku vycházel z toho, že Komise v projednávaném případě dostatečně vymezila dotyčné služby tím, že podala „dostatečně podrobný popis dotčeného odvětví, a to včetně nabídky, poptávky a zeměpisného rozsahu“, který mu „umožnil přezkum základních tvrzení Komise, a na jeho základě je zcela zřetelné, že společný podíl na trhu značně přesahuje prahovou hodnotu 5 %“.
- 68 V tomto ohledu Tribunál v bodě 65 napadeného rozsudku zejména upřesnil, že „Komise oprávněně uvedla, že účelem kartelové dohody bylo omezení hospodářské soutěže v odvětví mezinárodních stěhovacích služeb z Belgie a do Belgie. Charakteristickými rysy dotčených stěhování totiž bylo, že Belgie byla jejich výchozím nebo cílovým bodem a že v Belgii byla vyvíjena i činnost kartelové dohody. Komise při odhadování velikosti trhu zohlednila též obrat, jehož na tomto trhu dosáhly zahraniční společnosti. V důsledku toho byla Komise oprávněna stanovit, že dotčenými službami byly mezinárodní stěhovací služby v Belgii“. Tribunál v bodě 71 napadeného rozsudku rovněž vycházel z toho, že trh mezinárodních stěhovacích služeb v Belgii „Komise oprávněně označila za relevantní trh“.
- 69 Tribunál tím měl jednoduše za to, jak v bodě 46 svého stanoviska rovněž uvedla generální advokátka, že takovýto popis představoval vymezení trhu ve smyslu bodu 55 pokynů k pojmu ovlivnění obchodu umožňující posoudit, zda byla uvedená prahová hodnota 5 % překročena.
- 70 Je tedy nutno konstatovat, že se hlavní argumentace společnosti Ziegler směřující ke zpochybnění opodstatněnosti zproštění povinnosti vymezit relevantní trh, jež bylo Komisi přiznáno, opírá o selektivní, či dokonce nesprávný výklad napadeného rozsudku, a proto musí být odmítnuta stejně jako její podpůrná argumentace, podle níž Tribunál uvedl při odůvodnění uvedeného zproštění rozporuplné důvody, čímž v této souvislosti údajně nesplnil svou povinnost uvést odůvodnění, neboť i tato argumentace se opírá o tentýž selektivní výklad.

- 71 Zadruhé, pokud jde o tvrzení společnosti Ziegler, že Tribunál tímto postupem minimálně nesprávně posoudil právní požadavky, které vymezení relevantního trhu mělo v projednávaném případě splňovat, je třeba připomenout, že definice relevantního trhu má v rámci použití čl. 81 odst. 1 ES za cíl pouze určit, zda je dotčená dohoda způsobilá ovlivnit obchod mezi členskými státy, a zda má za cíl vyloučit, omezit nebo narušit hospodářskou soutěž na společném trhu (výše uvedené usnesení *Adriatica di Navigazione v. Komise*, bod 31), a že pro ověření toho, zda kartelová dohoda výrazně ovlivňuje obchod mezi členskými státy, je třeba ji zkoumat v jejím hospodářském a právním kontextu (rozsudky ze dne 23. listopadu 2006, *Asnef-Equifax a Administración del Estado*, C-238/05, Sb. rozh. s. I-11125, bod 35 citovaná judikatura, jakož i ze dne 24. září 2009, *Erste Group Bank a další v. Komise*, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P a C-137/07 P, Sb. rozh. s. I-8681, bod 37).
- 72 Pokud tedy jde o posouzení podmínky týkající se výrazného dopadu na obchod mezi členskými státy, liší se požadavky, které musí vymezení relevantního trhu splňovat, v závislosti na okolnostech každého projednávaného případu.
- 73 Za těchto podmínek se na rozdíl od toho, co tvrdí společnost Ziegler, Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení, když stran právních požadavků, které musí v projednávaném případě vymezení trhu splňovat, měl v bodě 70 napadeného rozsudku za to, že „dostatečně podrobný popis dotčeného odvětví, a to včetně nabídky, poptávky a zeměpisného rozsahu“ byl dostatečný pro vymezení trhu umožňující posoudit, zda prahová hodnota 5 % podílu na trhu stanovená v bodě 53 uvedených pokynů byla v projednávaném případě překročena.
- 74 Zatřetí, pokud jde o výtku společnosti Ziegler, že Tribunál neprávem schválil vymezení trhu, které Komise ve sporném rozhodnutí provedla, je třeba připomenout, že z článku 256 SFEU a čl. 58 prvního pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie vyplývá, že Tribunál je jako jediný příslušný ke zjištění skutkového stavu, kromě případu, kdy věcná nesprávnost těchto zjištění vyplývá z písemností ve spise, které mu byly předloženy, jakož i k posouzení tohoto skutkového stavu. Pokud Tribunál zjistil nebo posoudil skutkový stav, je Soudní dvůr na základě článku 256 SFEU příslušný k výkonu přezkumu právní kvalifikace tohoto skutkového stavu a právních důsledků, které z něj Tribunál vyvodil (viz zejména rozsudky ze dne 17. prosince 1998, *Baustahlgewebe v. Komise*, C-185/95 P, Recueil, s. I-8417, bod 23, jakož i ze dne 20. ledna 2011, *General Química a další v. Komise*, C-90/09 P, Sb. rozh. s. I-1, bod 71 a citovaná judikatura).
- 75 Soudní dvůr tedy není příslušný ke zjišťování skutkového stavu ani v zásadě k přezkoumávání důkazů, které Tribunál přijal na podporu tohoto skutkového stavu. Pokud totiž tyto důkazy byly řádně získány a byly dodrženy obecné právní zásady a procesní pravidla použitelná v oblasti důkazního břemene a provádění důkazů, přísluší pouze Tribunálu posoudit hodnotu, kterou je třeba přiznat důkazům, které mu byly předloženy. Takové posouzení tudíž nepředstavuje, s výhradou případu zkreslení těchto důkazů, právní otázku, která by jako taková podléhala přezkumu Soudního dvora (viz výše uvedené rozsudky *Baustahlgewebe v. Komise*, bod 24 a citovaná judikatura, jakož i *General Química a další v. Komise*, bod 72 a citovaná judikatura).
- 76 Argumentací uvedenou v bodě 74 tohoto rozsudku se společnost Ziegler totiž ve skutečnosti snaží dosáhnout nového posouzení skutkového stavu, aniž se odvolává na jeho zkreslení Tribunálem. Tato argumentace je proto nepřipustná.
- 77 S ohledem na výše uvedené musí být první část prvního důvodu kasačního opravného prostředku zčásti zamítnuta jako neopodstatněná a zčásti odmítnuta jako nepřipustná.

b) Ke druhé části prvního důvodu kasačního opravného prostředku, která se týká nepřekročení prahové hodnoty 5% podílu na trhu

i) Argumentace účastníků řízení

- 78 Společnost Ziegler tvrdí, že i kdyby byl trh mezinárodních stěhovacích služeb v Belgii považován za relevantní trh, nesplnil Tribunál povinnost uvést odůvodnění, když v bodě 71 napadeného rozsudku konstatoval, že prahová hodnota 5% podílu na trhu uvedená v bodě 53 pokynů k pojmu ovlivnění obchodu byla v projednávaném případě nutně překročena, a že aby jí nebylo dosaženo, musela by být velikost trhu alespoň 435 milionů eur, což by podle Tribunálu mohlo nastat jen tehdy, kdyby se vycházelo z mnohem širšího trhu, než který vymezila Komise.
- 79 Toto posledně uvedené tvrzení jednak nebylo odůvodněno a opírá se o konstatování Tribunálu, které nebylo předmětem kontradiktorní diskuse mezi účastníky řízení, čímž byla porušena obecná zásada dodržování práva na obhajobu, dispoziční zásada a pravidla týkající se důkazního břemene. I kdyby se dále toto tvrzení opíralo o odhad velikosti relevantního trhu provedený ve sporném rozhodnutí, nelze takovýto zdroj přijat, protože Tribunál v bodě 59 napadeného rozsudku konstatoval, že odhad velikosti trhu na 83 milionů eur byl nesprávný, a že trh nebyl vymezen. Tribunál proto uvedl rozporuplné odůvodnění. Společnost Ziegler doplňuje, že podle ní mohla velikost trhu mezinárodních stěhovacích služeb v Belgii v roce 2002 představovat 880 milionů eur.
- 80 Kromě svého návrhu na nahrazení odůvodnění Komise nejprve zdůrazňuje, že kvantifikace hypotetické velikosti trhu, která by byla nezbytná pro to, aby podíl účastníků kartelové dohody na trhu mohl klesnout pod prahovou hodnotu 5%, byla na jednání předmětem diskuse, a že v odpovědi ze dne 22. března 2010 na písemné otázky Tribunálu poskytla jednotlivé prvky výpočtu. Odhad velikosti relevantního trhu na částku 880 milionů eur byl dále poprvé uveden před Soudním dvorem a pochází z říše fantazie. Komise dále uvádí, že společnost Ziegler namítá přecenění velikosti tohoto trhu v rámci přezkumu prahové hodnoty 40 milionů eur, pokud ale jde o přezkum prahové hodnoty 5% podílu na trhu, tak ale namítá její podcenění. Konečně prahová hodnota 5% zůstává v každém případě zjevně dosažena. Společnost Ziegler totiž nezpochybňuje matematické odůvodnění, které Tribunál provedl zejména v bodě 70 napadeného rozsudku. Kromě toho vysvětlení uvedené Tribunálem je pro pochopení jeho odůvodnění naprosto dostatečné. Povinnost uvést odůvodnění tak byla rovněž splněna.

ii) Závěry Soudního dvora

- 81 Podle ustálené judikatury musí z odůvodnění rozsudku jasně a jednoznačně plynout úvahy Tribunálu, aby se zúčastněné osoby mohly seznámit s důvody přijatého rozhodnutí a Soudní dvůr mohl vykonávat svůj soudní přezkum (viz zejména rozsudky ze dne 14. května 1998, Rada v. de Nil a Impens, C-259/96 P, Recueil, s. I-2915, body 32 a 33, a výše uvedený rozsudek General Química a další v. Komise, bod 59).
- 82 Povinnost uvést odůvodnění nicméně Tribunálu neukládá, aby poskytl vysvětlení, ve kterém by se vyčerpávajícím způsobem postupně zabýval každou z úvah uvedených účastníky sporu. Odůvodnění tedy může být implicitní, jestliže umožní zúčastněným osobám seznámit se s důvody, proč Tribunál nepřijal jejich argumenty, a Soudnímu dvoru disponovat poznatky dostatečnými k tomu, aby mohl vykonat svůj přezkum (viz zejména rozsudek ze dne 7. ledna 2004, Aalborg Portland a další v. Komise, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Recueil, s. I-123, bod 372).

- 83 V projednávaném případě v bodě 71 napadeného rozsudku, který je jediným bodem, proti němuž směřuje tato část kasačního opravného prostředku, Tribunál konstatoval následující:

„[...] Komise důvodně konstatovala, že dotčenými službami jsou mezinárodní stěhovací služby v Belgii [...]. Zadruhé na tomto základě odhadla Komise velikost trhu na 83 milionů eur a společný podíl účastníků kartelové dohody na trhu na přibližně 50 %. Tyto hodnoty je třeba upravit a zohlednit tak opravy plynoucí z rozhodnutí C (2009) 5810 [final ze dne 24. července 2009] [...] a z vyloučení tržeb dosažených za subdodávky [...], což podle Komise vede k společnému obratu ve výši více než 20 milionů eur a společnému podílu na trhu přibližně 30 %. I tento podíl na trhu značně převyšuje prahovou hodnotu 5 %. Zatřetí, [společnost Ziegler] sama v odpovědi na otázku Tribunálu na jednání konstatovala, že aby nebylo dosaženo prahové hodnoty 5 %, velikost trhu by musela být alespoň 435 milionů eur. Jedinou možností, jak dospět k takovému rozměru dotčeného trhu, by bylo vyjít z mnohem širšího trhu, než je trh mezinárodních stěhovacích služeb v Belgii, který však Komise oprávněně označila za relevantní trh.“

- 84 Zaprvé je nutno konstatovat, že z tohoto bodu 71 výslovně vyplývá, že údaje uvedené Tribunálem a závěry, které z nich vyvodil, byly skutečně předmětem kontradiktorní diskuse mezi účastníky řízení. Argumentaci vycházející z porušení zásady kontradiktornosti a z něj vyplývajícího porušení obecné zásady dodržování práva na obhajobu, dispoziční zásady a pravidel týkajících se důkazního břemene je proto nutno zamítnout.

- 85 Zadruhé ze soudního spisu z řízení před Tribunálem vyplývá, že se závěr, k němuž Tribunál v uvedeném bodě 71 dospěl, neopírá o odhad velikosti trhu, který má být uveden ve sporném rozhodnutí – a který je podle bodu 59 napadeného rozsudku nesprávný – nýbrž o upravené údaje, které mu byly oznámeny Komisí v její odpovědi ze dne 22. března 2010 na otázky Tribunálu. Jak totiž vyplývá ze soudního spisu z řízení před Tribunálem, Komise v této odpovědi uvedla, že „celkovou velikost trhu mezinárodních stěhovacích služeb z a do Belgie lze při vyloučení stěhovacích služeb poskytnutých prostřednictvím subdodávek odhadnout na maximálně 67,5 milionů eur“, a že i na takto zmenšeném trhu účastníci kartelové dohody „i nadále disponují společným podílem na trhu převyšujícím minimálně 30 %“. Z toho vyplývá, že tvrzená rozporuplnost odůvodnění nebyla prokázána.

- 86 V této souvislosti je třeba rovněž zdůraznit, jak v bodě 73 svého stanoviska uvedla generální advokátka, že pouze skutečnost, že některé číselné údaje uvedené ve sporném rozhodnutí mohly být považovány za nesprávné, neumožňuje dospět k závěru, že všechny údaje oznámené Komisí vykazovaly chyby. V každém případě je posouzení přesnosti údajů uvedených Komisí, v projednávaném případě v odpovědi na otázky položené Tribunálem, skutkovou otázkou, která s výhradou případu zkreslení, který v projednávaném případě namítnut nebyl, podle judikatury uvedené v bodech 74 a 75 tohoto rozsudku nepodléhá přezkumu Soudního dvora v rámci řízení o kasačním opravném prostředku.

- 87 Zatřetí na rozdíl od toho, co tvrdí společnost Ziegler, odůvodnění uvedené Tribunálem v bodě 71 napadeného rozsudku v souvislosti s konstatováním, že prahová hodnota 5% podílu na trhu byla překročena, odpovídá požadavkům uvedeným v bodech 81 a 82 tohoto rozsudku. Je totiž samozřejmé, že se společný podíl účastníků kartelové dohody na trhu může proporcionálně snížit jen tehdy, pokud se trh, k němuž se váže, rozšíří. Vzhledem k tomu, že Tribunál na straně jedné rozhodl, že trh mezinárodních stěhovacích služeb v Belgii byl Komisí vymezen správně a že na straně druhé jeho velikost, jak byla zjištěna Tribunálem, nemůže být, nebyla-li vznesena námitka zkreslení, účinně zpochybněna ve stadiu kasačního opravného prostředku, nebylo pro toto konstatování nezbytné žádné zvláštní odůvodnění kromě toho, které vychází z konstatování, že jen tehdy, pokud by byl jako základ použit značně větší trh, než je trh mezinárodních stěhovacích služeb v Belgii, který byl Komisí vymezen správně, by bylo možné dospět k závěru, že uvedené prahové hodnoty nebylo dosaženo.

- 88 V této souvislosti je kromě toho třeba uvést, že se tvrzením, že velikost trhu mezinárodních stěhovacích služeb v Belgii mohla v roce 2002 představovat 880 milionů eur, společnost Ziegler opět pokouší zpochybnit posouzení skutkového stavu provedené Tribunálem, aniž se odvolává na jakékoli zkreslení důkazů. Jak ale vyplývá z judikatury již uvedené v bodech 74 a 75 tohoto rozsudku, takováto argumentace je ve stadiu kasačního opravného prostředku nepřipustná.
- 89 S ohledem na výše uvedené musí být druhá část prvního důvodu kasačního opravného prostředku zčásti zamítnuta jako neopodstatněná a zčásti odmítnuta jako nepřipustná, aniž je nezbytné rozhodnout o druhém návrhu na nahrazení odůvodnění podaném Komisí.

c) Ke třetí části prvního důvodu kasačního opravného prostředku, podle níž překročení prahové hodnoty 5% podílu na trhu k prokázání rizika výrazného ovlivnění obchodu mezi členskými státy nestačí

i) Argumentace účastníků řízení

- 90 Společnost Ziegler podpůrně tvrdí, že se Tribunál v bodě 73 napadeného rozsudku v každém případě dopustil nesprávného právního posouzení tím, že konstatoval, že dotčené protiprávní jednání bylo způsobilé výrazně ovlivnit obchod mezi členskými státy již jen na základě skutečnosti, že účastníci kartelové dohody měli podíl na dotčeném trhu vyšší než 5%. Společnost Ziegler se odvolává zejména na bod 45 pokynů k pojmu ovlivnění obchodu a tvrdí, že na straně jedné je podmínkou pro uplatnění dotčené domněnky, že se musí jednat o dohody, které jsou na základě své vlastní povahy způsobilé ovlivnit obchod mezi členskými státy. Tribunál však k této podmínce nic neuvedl a tato podmínka ani není v projednávaném případě splněna. Na straně druhé pozitivní domněnka uvedená v bodě 53 uvedených pokynů podle samotného znění tohoto bodu není v žádném případě uplatnitelná obecně a automaticky. Komise tedy zůstává povinna přezkoumat okolnosti konkrétního případu a odůvodnit uplatnění této domněnky.
- 91 Komise uvádí, že kromě překročení prahové hodnoty 5% podílu na trhu, které je však v projednávaném případě zjevné, potvrzují další faktory závěr, že výrazné ovlivnění obchodu mezi členskými státy bylo řádně prokázáno. Poukazuje rovněž na to, že společnost Ziegler nezohledňuje ani přeshraniční povahu dotčených služeb, ani skutečnost, že se kartelová dohoda vztahovala na celé belgické území.

ii) Závěry Soudního dvora

- 92 Podle ustálené judikatury Soudního dvora, aby rozhodnutí, dohoda nebo jednání mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy, musí na základě souhrnu objektivních právních a skutkových okolností umožnit předpokládat s dostatečnou pravděpodobností, že přímo, nebo nepřímo, skutečně, nebo potenciálně ovlivňují obchod mezi členskými státy, a to tak, že se lze obávat, že by mohly být překážkou uskutečňování jednotného trhu mezi členskými státy. Kromě toho je třeba, aby nebyl tento vliv zanedbatelný (výše uvedené rozsudky Asnef-Equifax a Administración del Estado, bod 34 a citovaná judikatura, jakož i Erste Group Bank a další v. Komise, bod 36).
- 93 Ovlivnění obchodu uvnitř Společenství tedy obecně vyplývá ze spojení více faktorů, které samy o sobě nejsou nezbytně určující. Pro ověření toho, zda kartelová dohoda výrazně ovlivňuje obchod mezi členskými státy, je třeba ji zkoumat v jejím hospodářském a právním kontextu (výše uvedené rozsudky Asnef-Equifax a Administración del Estado, bod 35 a citovaná judikatura, jakož i Erste Group Bank a další v. Komise, bod 37).
- 94 Soudní dvůr již rozhodl, že kartelová dohoda vztahující se na celé území členského státu má ze své podstaty za účinek posílení oddělování vnitrostátních trhů, čímž narušuje vzájemné hospodářské prolínání, které je zamýšleno Smlouvou o FEU, a je proto způsobilá ovlivnit obchod mezi členskými státy ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 19. února 2002, Arduino,

C-35/99, Recueil, s. I-1529, bod 33; Asnef-Equifax a Administración del Estado, uvedený výše, bod 37 a citovaná judikatura, jakož i Erste Group Bank a další v. Komise, uvedený výše, bod 38), a že přeshraniční povaha dotčených služeb představuje rozhodnou skutečnost při posuzování, zda došlo k ovlivnění obchodu mezi členskými státy ve smyslu uvedeného ustanovení (obdobně viz rozsudek ze dne 1. října 1987, Vereniging van Vlaamse Reisbureaus, 311/85, Recueil, s. 3801, body 18 a 21).

- 95 Otázka výrazného ovlivnění obchodu mezi členskými státy proto musí být posuzována s ohledem na veškeré rozhodné skutečnosti projednávaného případu. Není proto možné vyloučit, že v konkrétním případě může již jediná z těchto skutečností, jako například zjevné překročení prahových hodnot stanovených Komisí v bodě 53 pokynů k pojmu ovlivnění obchodu, dostatečně prokázat, že obchod mezi členskými státy je výrazně ovlivněn ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES (obdobně viz rozsudky ze dne 1. února 1978, Miller International Schallplatten v. Komise, 19/77, Recueil, s. 131, bod 9, jakož i ze dne 7. června 1983, Musique Diffusion française a další v. Komise, 100/80 až 103/80, Recueil, s. 1825, body 82, 83 a 86).
- 96 Kromě toho je třeba připomenout, že podle ustanovení bodu 53 pokynů k pojmu ovlivnění obchodu „[u] dohod, které mohou svou samotnou podstatou ovlivnit obchod mezi členskými státy, lze [...] často předpokládat, že toto ovlivnění výrazné, pokud je podíl stran na trhu vyšší než prahová hodnota 5 %“.
- 97 V projednávaném případě Tribunál v bodě 73 napadeného rozsudku sice pouze konstatoval, že „v rámci pozitivní domněnky stanovené v [bodě] 53 pokynů [k pojmu ovlivnění obchodu] postačí k prokázání výraznosti ovlivnění obchodu mezi členskými státy splnění alespoň jedné z alternativních podmínek“.
- 98 Tribunál v bodě 53 uvedeného rozsudku ale také konstatoval, že „pozitivní domněnka stanovená v [bodě] 53 [pokynů k pojmu ovlivnění obchodu] se vztahuje jen na dohody nebo jednání, které mohou ze své vlastní podstaty ovlivnit obchod mezi členskými státy“. V bodech 52, 65 a 71 téhož rozsudku dále konstatoval, že na straně jedné přeshraniční povaha služeb dotčených předmětnou kartelovou dohodou nebyla zpochybněna a že na straně druhé Komise jako zeměpisný trh kartelové dohody oprávněně určila Belgii, tedy veškeré území členského státu.
- 99 Z celkového znění napadeného rozsudku tedy vyplývá, že se Tribunál při konstatování, že podmínka výrazného ovlivnění obchodu mezi členskými státy je v projednávaném případě splněna, neopíral jen o překročení prahové hodnoty 5% podílu na trhu, které kromě toho bylo velmi výrazné, nýbrž i o zeměpisný rozsah kartelové dohody a o přeshraniční povahu dotčených služeb. V souladu s judikaturou uvedenou v bodech 92 až 95 tohoto rozsudku tedy zohlednil veškeré rozhodné skutečnosti projednávaného případu.
- 100 Dále Tribunál sice výslovně nerozhodl o podmínce pro použití bodu 53 uvedených pokynů, která se týká povahy dotčené dohody, avšak ze skutečností uvedených v bodě 98 tohoto rozsudku vyplývá, že v projednávaném případě byla podle něj tato podmínka vzhledem k charakteristickým rysům dotčené kartelové dohody zjevně splněna. Tvrzeň porušení uvedeného bodu proto nebylo prokázáno. Vzhledem k judikatuře, na kterou bylo odkázáno v bodech 81 a 82 tohoto rozsudku, nelze vycházet z toho, že by Tribunál, pokud jde o použití uvedené domněnky v projednávaném případě, porušil svoji povinnost uvést odůvodnění.
- 101 Za těchto okolností musí být třetí část prvního důvodu kasačního opravného prostředku uvedená společností Ziegler zamítnuta, a v důsledku toho i celý tento důvod, aniž je nezbytné rozhodnout o opodstatněnosti druhého návrhu na nahrazení odůvodnění předloženého Komisí.

B – Ke druhému důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z porušení článku 296 SFEU, 47 Listiny základních práv Evropské unie a článku 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, jakož i z porušení obecné zásady rovného zacházení při posouzení odůvodnění výše pokuty

1. Argumentace účastníků řízení

- 102 Společnost Ziegler v podstatě tvrdí, že Tribunál porušil unijní právo, když v bodech 88 až 94 napadeného rozsudku rozhodl, že Komise neporušila svoji povinnost uvést odůvodnění tím, že se při stanovení podílu hodnoty tržeb – který slouží stanovení základní výše pokuty, jakož i dodatečné částky uplatněné za účelem odrazení – opírala jen o „velmi závažnou“ povahu protiprávního jednání.
- 103 Zprvce společnost Ziegler na straně jedné tvrdí, že přiznáním takovéto výjimky z povinnosti uvést odůvodnění je v rozporu s článkem 296 SFEU. Bod 20 a 22 pokynů pro výpočet pokut stanoví, že Komise je při rozhodování o podílu tržeb, k němuž se bude přihlížet, povinna vzít v úvahu určitý počet ukazatelů, i pokud má za to, že se jedná o nejzávažnější omezení hospodářské soutěže. Odůvodnění uvedené Tribunálem v bodě 93 napadeného rozsudku je proto nedostatečné a v zásadním rozporu s bodem 23 uvedených pokynů.
- 104 Na straně druhé je napadený rozsudek v rozporu se základním právem na spravedlivý proces zakotveným v článku 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) a v článku 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“), neboť toto právo implikuje povinnost uvést „relevantní a dostatečné odůvodnění“. Tato povinnost platí pro Komisi, pokud stíhá a rozhoduje o porušení práva hospodářské soutěže, protože podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva nemůže být pochyb o tom, že Komise představuje soud ve smyslu článku 6 EÚLP. Z této judikatury vyplývá, že právo na spravedlivý proces brání tomu, aby Tribunál zavedl výjimku z povinnosti uvést odůvodnění, pokud jde o sankce, které se uplatní v případě nejzávažnějších porušení práva hospodářské soutěže.
- 105 Společnost Ziegler dodává, že i kdyby Komise neměla být považována za soud, který podléhá uvedeným požadavkům uvést odůvodnění, Tribunál, zprošťuje-li Komisi povinnosti uvést odůvodnění, jestliže tato ponechává podíl hodnoty tržeb v blízkosti dolní hranice intervalu stanoveného pro tento typ omezení, se tímto způsobem vzdává výkonu svého přezkumu v plné jurisdikci, a porušuje tak její právo na spravedlivý proces. Judikatura, a zejména judikatura Evropského soudu pro lidská práva, totiž uvádí, že pouhý přezkum, zda správní orgán nepřekročil hranice své diskreční pravomoci, nepředstavuje přezkum v plné jurisdikci ve smyslu článku 6 EÚLP. Rovněž pouhá možnost provést přezkum v plné jurisdikci nestačí ke splnění záruky spravedlivého procesu, je totiž nutno, aby tato kontrola byla v konkrétním případě provedena.
- 106 Podpůrně společnost Ziegler tvrdí, že i pokud by takováto výjimka z povinnosti uvést odůvodnění byla v zásadě přípustná, rozsah, který jí Tribunál přiznal, ji činí neslučitelnou s výše uvedenými ustanoveními o základních právech, jakož i s obecnou zásadou rovného zacházení, a opírá se o nedostatečné odůvodnění. Na straně jedné totiž skutečnost, že podle bodu 93 napadeného rozsudku se tato výjimka použije pouze v případě, který se „blíží“ dolní hranici intervalu stanoveného pro nejzávažnější omezení, aniž je tento pojem definován, vede k tomu, že s různými situacemi je zacházeno stejně, čímž dochází k porušení zásady rovného zacházení. Na straně druhé rozhodnutím bez dalšího vysvětlení, že se přiznaná výjimka vztahuje i na dodatečnou částku uplatněnou za účelem odrazení, porušil Tribunál povinnost uvést odůvodnění. Vzhledem k tomu, že bod 25 pokynů pro výpočet pokut uvádí, že se dodatečná částka použije v případě nejzávažnějších protiprávních jednání, samotná povaha protiprávního jednání nebyla pro určení podílu, k němuž se mělo přihlížet, dostatečná.

- 107 Pokud jde o návrh na nahrazení odůvodnění podaný Komisí v souvislosti s rozsahem povinnosti uvést odůvodnění stanovené pokyny pro výpočet pokut vydanými v roce 2006, je nepřijatelný a v každém případě neopodstatněný. Judikatura existující před vydáním těchto pokynů v roce 2006 již neplatí. Uvedené pokyny zpřísnily povinnost Komise uvést odůvodnění. Rovněž uznání trestní povahy pokut ukládaných Komisí v oblasti hospodářské soutěže a vstup Listiny v platnost zpřísnil požadavky kladené na odůvodnění rozhodnutí Komise.
- 108 Zprvce Komise na straně jedné uvádí, že společnost Ziegler před Tribunálem, pokud jde o odůvodnění týkající se podílu 17 % hodnoty tržeb, neuvedla argumentaci vycházející z jejího základního práva na spravedlivý proces. Na straně druhé navrhuje, aby Soudní dvůr provedl nahrazení odůvodnění, které se nachází v bodech 90 až 92 napadeného rozsudku. Nesprávné bylo zejména konstatování, které se nachází v posledně uvedeném bodě 92, podle něhož pokyny pro výpočet pokut vydané v roce 2006 zpřísnily povinnost Komise uvést odůvodnění. Komise rovněž zdůrazňuje, že by napětí mezi body 92 a 93 napadeného rozsudku, na které poukazuje společnost Ziegler, bylo odstraněno, kdyby bylo vyhověno návrhu na nahrazení odůvodnění, což by vedlo k zamítnutí druhého důvodu kasačního opravného prostředku.
- 109 Tento důvod kasačního opravného prostředku je v každém případě neopodstatněný. Pokud jde o hlavní argumentaci týkající se povinnosti uvést odůvodnění, Tribunál v souvislosti se sporným rozhodnutím správně konstatoval, že Komise tuto povinnost splnila. Dále argumentace, která tvrdí, že Komise je soudem ve smyslu článku 6 EÚLP, pro který platí zvláštní povinnost uvést odůvodnění, a že nedostatečným odůvodněním napadeného rozsudku byla společnost Ziegler zbavena svého práva napadnout sporné rozhodnutí u nezávislého soudu vykonávajícího přezkum v plné jurisdikci, je nepřijatelná, protože byla poprvé uplatněna ve stadiu kasačního opravného prostředku a protože nebylo nemožné ji uplatnit před Tribunálem. Tato argumentace je v každém případě neopodstatněná. Judikatura Evropského soudu pro lidská práva není zejména způsobilá vyvrátit existující judikaturu Evropské unie, podle níž Komise nemůže být považována za soud ve smyslu článku 6 EÚLP.
- 110 Pokud jde podpůrně o posouzení odůvodnění výše pokuty, Komise v souvislosti s podílem hodnoty tržeb, který slouží pro stanovení základní výše této pokuty, odkazuje na své již výše uvedené argumenty týkající se odůvodnění sporného rozhodnutí. Co se týče podílu hodnoty tržeb, který slouží pro stanovení dodatečné částky uplatněné za účelem odrazení, Komise se domnívá, že není možné zpochybnit, že se podíl ve výši 17 % použitý v projednávaném případě nachází na dolní hranici intervalu od 15 % do 25 %, nebo že téže skutečnosti týkající se závažnosti mohou vést dvakrát ke stejnému podílu, neboť se jedná o dvě posouzení týkající se závažnosti protiprávního jednání jako takového.

2. Závěry Soudního dvora

a) K návrhu Komise na nahrazení odůvodnění

- 111 Je třeba poukázat na to, že i za předpokladu, že by Tribunál měl v bodech 90 až 92 napadeného rozsudku neprávem za to, že vydání pokynů pro výpočet pokut v roce 2006, které nahradily pokyny vydané v roce 1998, zpřísnilo povinnost Komise uvést odůvodnění, pokud ukládá sankce za porušení unijního práva hospodářské soutěže, nemělo by to dopad na přezkum opodstatněnosti druhého důvodu kasačního opravného prostředku uvedeného společností Ziegler. V bodech 93 až 96 napadeného rozsudku Tribunál totiž konstatoval, že takovéto podrobnější odůvodnění nebylo ve věci, která mu byla předložena, nezbytné. Tribunál tedy z úvah uvedených v bodech 90 až 92 napadeného rozsudku nedovodil pro projednávaný případ žádné skutkové či právní důsledky.

112 Návrh Komise proto musí být považován za návrh směřující proti nadbytečnému odůvodnění napadeného rozsudku, a v důsledku toho musí být jakožto irrelevantní v každém případě zamítnut (v tomto smyslu viz usnesení ze dne 25. března 1996, SPO a další v. Komise, C-137/95 P, Recueil, s. I-1611, bod 47 a citovaná judikatura, jakož i rozsudek ze dne 2. října 2003, Salzgitter v. Komise, C-182/99 P, Recueil, s. I-10761, body 54 a 55).

b) K opodstatněnosti druhého důvodu kasačního opravného prostředku

i) K hlavní části

113 Úvodem je třeba poukázat na to, že i když v rámci projednávané části společnost Ziegler uvádí zejména výtku vycházející z porušení článku 296 SFEU, článkem, který je v projednávaném případě použitelným, je článek 253 ES, neboť sporné rozhodnutí bylo vydáno před vstupem Lisabonské smlouvy v platnost. Toto ovšem nemá žádné dopady, protože pro odůvodnění unijních aktů, o které se jedná v projednávané věci, neplatí v rámci článku 253 ES žádné jiné právní požadavky než v rámci čl. 296 druhého pododstavce SFEU. Tuto námitku je tedy nutno chápat v tom smyslu, že je jí namítáno zejména porušení článku 253 ES.

114 V tomto ohledu je třeba připomenout, že povinnost uvést odůvodnění zakotvená v článku 253 ES je podstatnou formální náležitostí, kterou je třeba odlišovat od otázky opodstatněnosti odůvodnění, která zapadá do rámce meritorní legality sporného aktu (rozsudek ze dne 29. září 2011, Elf Aquitaine v. Komise, C-521/09 P, Sb. rozh. s. I-8947, bod 146 a citovaná judikatura).

115 Na straně jedné musí být proto odůvodnění požadované článkem 253 ES přizpůsobeno povaze dotčeného aktu a musí z něj jasně a jednoznačně vyplývat úvahy orgánu, jenž akt vydal, tak, aby se dotčené osoby mohly seznámit s důvody, které vedly k přijetí opatření, a aby mohl příslušný soud vykonávat svůj přezkum. Pokud tedy jde zejména o odůvodnění individuálních rozhodnutí, účelem povinnosti odůvodnit takováto rozhodnutí je vedle umožnění soudního přezkumu poskytnout dotčené osobě dostatek údajů, aby seznala, zda je rozhodnutí případně postiženo vadou, která umožňuje zpochybnit jeho platnost (výše uvedený rozsudek Elf Aquitaine v. Komise, body 147 a 148 a citovaná judikatura).

116 Na straně druhé musí být požadavek odůvodnění posuzován v závislosti na okolnostech projednávaného případu, zejména v závislosti na obsahu dotčeného aktu, povaze dovolávaných důvodů a zájmu, který mohou mít osoby, jimž je akt určen, nebo jiné osoby, kterých se akt bezprostředně a osobně dotýká, na získání těchto vysvětlení. Není požadováno, aby odůvodnění upřesňovalo všechny relevantní skutkové a právní okolnosti, jelikož otázka, zda odůvodnění aktu splňuje požadavky článku 253 ES, musí být posuzována nejen s ohledem na jeho znění, ale také na jeho celkové souvislosti, jakož i na všechna právní pravidla upravující dotčenou oblast (výše uvedený rozsudek Elf Aquitaine v. Komise, bod 150 a citovaná judikatura).

117 Pokud jde dále o stanovení podílu hodnoty tržeb, který slouží stanovení základní výše pokuty, bod 21 pokynů pro výpočet pokut uvádí, že „[p]odíl tržeb, k němuž se bude přihlížet, se obvykle bude nacházet na stupnici do 30 %“. Bod 22 těchto pokynů dále stanoví, že „[p]ři rozhodování o tom, zda by se podíl tržeb, k němuž se bude v daném případě přihlížet, měl nacházet ve spodní nebo horní části této stupnice, vezme Komise v úvahu určitý počet ukazatelů, například povahu protiprávního jednání, kumulovaný podíl všech stran na trhu, zeměpisný rozsah protiprávního jednání, implementování či neimplementování protiprávního jednání“. Bod 23 uvedených pokynů upřesňuje, že se proto „[p]odíl tržeb, k němuž se u [horizontálních dohod o stanovení cen, rozdělení trhů a omezení produkce, které jsou obvykle tajné,] přihlíží, bude většinou nacházet v horní části stupnice“.

- 118 Pokud jde o stanovení dodatečné částky uplatněné za účelem odrazení, bod 25 pokynů pro výpočet pokut uvádí, že „bez ohledu na dobu účasti podniku na protiprávním jednání, Komise zahrne do základní výše pokuty částku v hodnotě 15 % až 25 % hodnoty tržeb [...], aby podniky odradila i jen od účasti na horizontálních dohodách o stanovení cen, [...]. Komise při rozhodování o podílu tržeb, z kterého bude v konkrétním případě vycházet, přihlédne k určitému počtu faktorů, zejména k těm, které jsou uvedeny v bodě 22“.
- 119 Pokud jde o podíl hodnoty tržeb, který slouží stanovení základní výše pokuty, v projednávaném případě Tribunál – poté, co v bodě 89 napadeného rozsudku, který společnost Ziegler nenapadla, konstatoval, že „Komise [...] dostatečně odůvodnila, proč protiprávní jednání kvalifikovala jako ‚velmi závažné‘“ a v bodě 87 napadeného rozsudku připomněl obsah povinnosti uvést odůvodnění stanovené v článku 253 ES a v bodě 91 uvedeného rozsudku připomněl podstatu obsahu bodů 19, 21 a 23 pokynů pro výpočet pokut – v bodě 93 napadeného rozsudku konstatoval následující:
- „[...] je třeba konstatovat, že Komise v bodě 543 odůvodnění [sporného rozhodnutí] stanovila tento koeficient sotva nad polovinou uvedené stupnice, konkrétně 17 %, a své rozhodnutí odůvodnila jen tím, že protiprávní jednání bylo ‚velmi závažné‘. Komise ale podrobněji nevysvětlila, jak z kvalifikace protiprávního jednání jako ‚velmi závažného‘ dospěla ke stanovení koeficientu 17 %, a nikoli koeficientu, který by se nacházel jednoznačně výše ‚v horní části stupnice‘. Toto odůvodnění může být dostatečné jen v případě, že Komise použije koeficient, který se blíží dolní hranici intervalu stanovenému pro nejzávažnější omezení a který je mimochodem pro žalobkyni velmi příznivý. V takovém případě není dodatečné odůvodnění, které by přesahovalo odůvodnění vyžadované pokyny, nezbytné. Kdyby naopak měla v úmyslu použít vyšší koeficient, musela by uvést podrobnější odůvodnění.“
- 120 Pokud jde o podíl zvolený pro stanovení dodatečné částky uplatněné za účelem odrazení, Tribunál v bodě 94 napadeného rozsudku konstatoval, že „[v]zhledem k tomu, že [...] bod 556 odůvodnění [sporného rozhodnutí] odkazuje na bod 542 odůvodnění a že dolní hranice intervalu je stejná, vztahují se výše uvedené úvahy i na výtky týkající se odůvodnění uvedeného v souvislosti se stanovením této částky“.
- 121 Z toho zaprvé vyplývá, že Tribunál v souladu s judikaturou připomenutou v bodě 115 tohoto rozsudku konstatoval, že odůvodnění uvedené Komisí ve sporném rozhodnutí v souvislosti s podílem hodnoty tržeb zvoleným pro stanovení základní výše pokuty je jasné, jednoznačné a v souladu s metodou uvedenou v bodech 21 a 23 pokynů pro výpočet pokut. V této souvislosti je třeba připomenout, že Komise v těchto bodech 21 a 23 uvedla, že se zvolený podíl obvykle bude nacházet na stupnici do 30 % hodnoty tržeb, nicméně pro protiprávní jednání, jako jsou horizontální dohody o stanovení cen a rozdělení trhů – kvalifikace dotčené kartelové dohody uvedená ve sporném rozhodnutí, kterou společnost Ziegler nezpochybnila – se podíl bude většinou nacházet „v horní části stupnice“.
- 122 Z druhé vzhledem k tomu, že koeficient 17 % byl výrazně nižší než horní hranice stupnice stanovená Komisí v uvedených pokynech pro nejzávažnější omezení hospodářské soutěže, Tribunál správně zdůraznil, že tento koeficient je pro společnost Ziegler velmi příznivý. V souladu s judikaturou připomenutou v bodě 116 tohoto rozsudku se proto Tribunál oprávněně domníval, že společnost Ziegler neměla zájem získat zvláštní vysvětlení volby tohoto podílu, a že Komise proto nebyla povinna sporné rozhodnutí v tomto bodě zvlášť odůvodňovat.
- 123 Zatřetí z napadeného rozsudku nevyplývá, a společnost Ziegler to kromě toho ani netvrdila, že by sporné rozhodnutí bylo vydáno ve zvláštním kontextu, nebo že by se týkalo kartelové dohody, která vykazuje zvláštní znaky, jež si kromě uvedeného odůvodnění vyžadují ze strany Komise ještě zvláštní odůvodnění, pokud jde o volbu podílu hodnoty tržeb použitého pro stanovení základní výše pokuty, jehož neuvedení by Tribunál měl sankcionovat.

- 124 Začtvrté, pokud jde konkrétně o podíl, k němuž bylo přihlédnuto při stanovení dodatečné částky uplatněné za účelem odrazení, je nutno konstatovat, že dotčená kartelová dohoda jednak spadá do kategorie protiprávních jednání uvedených v bodě 25 pokynů pro výpočet pokut, která jsou uvedena i v bodě 23 těchto pokynů, a jednak se koeficient 17 % rovněž nachází na dolní hranici intervalu od 15 % do 25 % uvedeného v bodě 25 pokynů. Tribunál tedy v bodě 94 napadeného rozsudku oprávněně poukázal na svoji analýzu v rámci odůvodnění volby podílu pro účely stanovení základní výše pokuty. Úvahy uvedené v bodech 121 až 123 tohoto rozsudku proto platí i pro analýzu provedenou Tribunálem týkající se odůvodnění, které Komise ve sporném rozhodnutí podala v souvislosti s uvedeným podílem.
- 125 Za těchto okolností musí být výtky společnosti Ziegler, podle níž Tribunál porušil článek 253 ES tím, že nedostatek odůvodnění sporného rozhodnutí, pokud jde o volbu podílu hodnoty tržeb, ke kterému se přihlíželo při stanovení základní výše pokuty a dodatečné částky uplatněné za účelem odrazení, nesankcionoval a Komisi v této souvislosti zprostil povinnosti uvést odůvodnění, zamítnuta jako neopodstatněná.
- 126 Pokud jde kromě toho o údajné porušení základního práva na spravedlivý proces zakotveného v článku 47 Listiny a v článku 6 EÚLP, je nejprve nutno poznamenat, že ochrana, kterou v unijním právu přiznává článek 47 Listiny, je rovnocenná s ochranou přiznanou článkem 6 odst. 1 EÚLP. Je tedy třeba vycházet pouze z tohoto prvního ustanovení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 8. prosince 2011, Chalkor v. Komise, C-386/10 P, Sb. rozh. s. I-13085, bod 51).
- 127 Společnost Ziegler tvrdí, že v projednávaném případě bylo toto ustanovení Listiny porušeno jak Komisí, tak Tribunálem. Je nutno připomenout, že umožnit na straně jedné podle ustálené judikatury účastníku řízení, aby vznesl důvod, který nevznesl u Tribunálu, poprvé až před Soudním dvorem, znamená umožnit mu, aby předložil Soudnímu dvoru, jehož pravomoc ve věci kasačního opravného prostředku je omezená, spor v širším rozsahu než spor, který projednával Tribunál. V rámci kasačního opravného prostředku je tedy příslušnost Soudního dvora omezena na posouzení právního řešení žalobních důvodů projednávaných u Tribunálu (rozsudky ze dne 2. dubna 2009, France Télécom v. Komise, C-202/07 P, Recueil, s. I-2369, bod 60 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 19. července 2012, Alliance One International a Standard Commercial Tobacco v. Komise a Komise v. Alliance One International a další, C-628/10 P a C-14/11 P, bod 111).
- 128 V rámci řízení v prvním stupni společnost Ziegler neuvedla žádný argument, který by směřoval k prokázání toho, že Komise vydáním sporného rozhodnutí porušila její základní právo na spravedlivý proces. Tato výtky je proto nepřipustná.
- 129 Na straně druhé v rozsahu, ve kterém společnost Ziegler touto výtkou tvrdí, že toto základní právo porušil sám Tribunál, je třeba poukázat na to, že společnost Ziegler tvrdí, že toto porušení vyplývá ze skutečnosti, že Tribunál porušil unijní právo, když Komisi zprostil povinnosti uvést odůvodnění, které podléhá při stanovení podílu hodnoty tržeb, který slouží stanovení základní výše pokuty, jakož i dodatečné částky uplatněné za účelem odrazení.
- 130 Je však nutno konstatovat, že se tato výtky opírá o nesprávný předpoklad, neboť jak vyplývá z bodu 125 tohoto rozsudku, Tribunál Komisi povinnosti uvést odůvodnění, která jí je uložena, nikterak nezprostil. Uvedená výtky proto musí být v tomto rozsahu zamítnuta jako neopodstatněná.
- 131 Hlavní část tohoto důvodu kasačního opravného prostředku proto musí být v plném rozsahu zamítnuta.

ii) K podpůrné části

- 132 Zprv je třeba připomenout, že zásada rovného zacházení je obecnou zásadou unijního práva zakotvenou v člancích 20 a 21 Listiny. Podle ustálené judikatury uvedená zásada vyžaduje, aby se srovnatelnými situacemi nebylo zacházeno odlišně a s odlišnými situacemi stejně, není-li takové zacházení objektivně odůvodněno (rozsudek ze dne 14. září 2010, Akzo Nobel Chemicals a Akros Chemicals v. Komise, C-550/07 P, Sb. rozh. s. I-8301, body 54 a 55 a citovaná judikatura).
- 133 Z ustálené judikatury Soudního dvora rovněž vyplývá, že při stanovení výše pokuty nesmí použitím různých metod výpočtu dojít k diskriminaci mezi podniky, které se účastnily dohody nebo jednání ve vzájemné shodě porušujících čl. 81 odst. 1 ES (výše uvedený rozsudek Alliance One International a Standard Commercial Tobacco v. Komise a Komise v. Alliance One International a další, bod 58 a citovaná judikatura).
- 134 Soudní dvůr nicméně opakovaně rozhodl, že předchozí rozhodovací praxe Komise neslouží jako právní rámec pro stanovení pokut v oblasti hospodářské soutěže a že rozhodnutí týkající se jiných věcí mají čistě orientační povahu, pokud jde o existenci diskriminačních zacházení (rozsudky ze dne 21. září 2006, JCB Service v. Komise, C-167/04 P, Sb. rozh. s. I-8935, bod 205, jakož i Erste Group Bank a další v. Komise, uvedený výše, bod 233).
- 135 V projednávaném případě však společnost Ziegler Tribunálu nevytýká, že nesankcionoval porušení zásady rovného zacházení, kterého se měla vůči ní dopustit Komise tím, že při stanovení základní výše pokuty, jakož i dodatečné částky uplatněné za účelem odrazení, uplatnila 17% podíl hodnoty tržeb, zatímco vůči jinému podniku, které se účastnil téže kartelové dohody a jehož jednání bylo srovnatelné s jejím, uplatnil podíl 15 %. Naopak, společnost Ziegler tvrdí, že se Tribunál dopustil tohoto porušení tím, že v bodě 93 napadeného rozsudku vycházel implicitně z toho, že případy, v nichž je pokuta vypočítána na základě podílu odpovídajícího 17 % hodnoty tržeb, mohou být považovány za srovnatelné s případy, v nichž se tento výpočet provede na základě podílu odpovídajícího 15 % uvedené hodnoty.
- 136 Je však nutno konstatovat, že v uvedeném bodě 93 se žádná takováto úvaha nenachází. Nadto je v každém případě vzhledem k judikatuře, která byla připomenuta v bodě 134 tohoto rozsudku, teoretické porovnání s případnou budoucí praxí Komise, pokud jde o existenci diskriminace, naprosto irelevantní.
- 137 Z toho vyplývá, že výtky vycházející z porušení zásady rovného zacházení musí být zamítnuty.
- 138 Zadruhé, pokud jde o údajné porušení povinnosti uvést odůvodnění Tribunálem, které tento podléhal, když v bodě 94 napadeného rozsudku Komisi dovolil stanovit podíl hodnoty tržeb, který má být zohledněn při stanovení dodatečné částky uplatněné za účelem odrazení, na 17 % pouze z důvodu velmi závažné povahy protiprávního jednání, přestože z bodu 25 pokynů pro výpočet pokut vyplývá, že pouhá povaha protiprávního jednání ke stanovení této procentní sazby nestačí, je třeba na straně jedné připomenout, že v bodech 124 a 125 tohoto rozsudku již bylo konstatováno, že v bodě 94 napadeného rozsudku nedošlo k porušení článku 253 ES, na které v rámci hlavní části tohoto důvodu kasačního opravného prostředku poukazuje společnost Ziegler.
- 139 Na druhou stranu v rozporu s tím, co tvrdí společnost Ziegler, nebyl Tribunál povinen odůvodňovat své rozhodnutí s ohledem na bod 25 pokynů pro výpočet pokut. Pokud totiž jde o určení procentuální sazby, která má být zvolena v rámci stanoveného intervalu, uvedený bod sice uvádí, že „[k]omise při rozhodování o podílu tržeb, z kterého bude v konkrétním případě vycházet, přihlédne k určitému počtu faktorů, zejména k těm, které jsou uvedeny v bodě 22 [těchto pokynů]“. Nicméně povaha dotčeného protiprávního jednání se nachází právě mezi těmito faktory.

- 140 Kromě toho generální advokátka v bodě 129 svého stanoviska uvedla, že ze znění uvedeného bodu 22 ve spojení s bodem 25 vyplývá, že bod 22 představuje jen obecné konstatování, ze kterého nelze vyvodit, že by se Komise v každém jednotlivém případě musela opírat o všechny tyto faktory a své rozhodnutí by v souvislosti s každým z nich musela podrobně odůvodňovat, ani že by Tribunál tedy musel nutně konstatovat, že odůvodnění uvedené Komisí je nedostatečné, pokud Komise svoje rozhodnutí neodůvodnila s ohledem na každý u těchto faktorů uvedených v tomto bodě 22.
- 141 Za těchto okolností a s ohledem na judikaturu uvedenou v bodech 81 a 82 tohoto rozsudku je zřejmé, že Tribunál právně dostatečně odůvodnil závěr, který uvedl v bodě 94 napadeného rozsudku.
- 142 Kromě toho skutečnost, že se společnost Ziegler domnívá, že je názor Tribunálu věcně nesprávný, neznamená, že napadený rozsudek není dostatečně odůvodněn. V souladu s judikaturou uvedenou v bodě 114 tohoto rozsudku totiž musí být rozlišována povinnost uvést odůvodnění od otázky opodstatněnosti odůvodnění.
- 143 Výtku vycházející z nedostatečného odůvodnění napadeného rozsudku je proto nutno zamítnout jako neopodstatněnou, a v důsledku toho i celou tuto podpurnou část důvodu kasačního opravného prostředku.
- 144 Vzhledem k tomu, že žádná z výtek, které společnost Ziegler uvedla na podporu tohoto důvodu kasačního opravného prostředku, nebyla úspěšná, je třeba druhý důvod kasačního opravného prostředku v plném rozsahu zamítnout.

C – Ke třetímu důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z porušení povinnosti uvést odůvodnění, porušení základního práva na spravedlivý proces a z porušení zásady řádné správy při zamítnutí výtky neexistence objektivní nestrannosti Komise

1. Argumentace účastníků řízení

- 145 Společnost Ziegler zaprvé tvrdí, že body 103 až 107 napadeného rozsudku jsou zatíženy nedostatečným odůvodněním, neboť Tribunál neodůvodnil své zamítnutí výtky vycházející z neexistence objektivní nestrannosti Komise. Odůvodnění uvedené Tribunálem v bodech 104 a 106 napadeného rozsudku se týkalo subjektivní nestrannosti, a je tedy založeno na záměně těchto dvou pojmů. Objektivní nestrannost spornému rozhodnutí předchází a opírá se o prvky mimo toto rozhodnutí, aniž v něm tyto prvky musí být nutně vyjádřeny. Její ověření musí být provedeno tak, že se nezávisle na jednání Komise zjistí, zda určité ověřitelné skutečnosti dovolují pochybovat o její nestrannosti.
- 146 Společnost Ziegler zadruhé tvrdí, že je sporné rozhodnutí zatíženo nedostatkem objektivní nestrannosti, a že tedy Tribunál zamítnutím uvedeného důvodu porušil její právo na spravedlivý proces zakotvené v článku 46 Listiny a v článku 6 EÚLP, jakož i její právo na řádnou správu zakotvené v článku 41 Listiny. Tato ustanovení ukládají Komisi na straně jedné povinnost objektivní nestrannosti, i když není považována za soud ve smyslu uvedených článků 47 a 6. Komise je vázána touto povinností přinejmenším na základě práva na řádnou správu zakotveného v článku 41 Listiny. Na druhé straně není tento požadavek objektivní nestrannosti v projednávaném případě splněn. Komise byla dotčena protiprávním jednáním vytýkaným společnosti Ziegler a to jak na základě skutečnosti, že byla jednou z obětí, tak i proto, že úředníci Komise byli dotčeni jako adresáti předstíraných nabídek. Podle Evropského soudu pro lidská práva ale nemohou oběti protiprávního jednání rozhodovat o těchto jednáních jako soudci.
- 147 Komise má za to, že tento důvod není opodstatněný. Pokud jde o odůvodnění napadeného rozsudku, judikatura Evropského soudu pro lidská práva týkající se subjektivní nestrannosti, není podle ní relevantní, protože Komise nemůže být přirovnávána k soudu. Kromě toho skutečnost, že se Komise nebo jiný orgán Unie vyskytuje mezi oběťmi kartelové dohody, nemůže být jako taková způsobila

zpochybnit skutečnost, že vyšetřování provádí naprosto nestranně. V projednávaném případě tím právo společnosti Ziegler na obhajobu nebylo nijak dotčeno. Tribunál v projednávané věci oprávněně zohlednil skutečnost, že společnost Ziegler nedokázala předložit žádný konkrétní důkaz na podporu svého tvrzení. Zamítnutí této argumentace proto odůvodnil správně.

- 148 Pokud jde o základní právo na spravedlivý proces a zásadu řádné správy, Komise připomíná, že nemůže být považována za soud ve smyslu článku 47 Listiny a článku 6 EÚLP. Kromě toho připouští, že je v rámci zásady řádné správy zjevně vázána povinností nestrannosti, zejména při správním vyšetřování, má však za to, že v projednávané věci tuto povinnost nestrannosti splnila.

2. Závěry Soudního dvora

- 149 Pokud jde zaprvé o údajný nedostatek odůvodnění napadeného rozsudku, je třeba zdůraznit, že podle ustálené judikatury uvedené v bodech 81 a 82 tohoto rozsudku povinnost uvést odůvodnění, které Tribunál podléhá, mu neukládá, aby poskytl vysvětlení, ve kterém by se vyčerpávajícím způsobem postupně zabýval každou z úvah uvedených účastníky sporu. Odůvodnění Tribunálu tedy může být implicitní za podmínky, že umožní zúčastněným osobám seznámit se s důvody, proč Tribunál nepřijal jejich argumenty, a Soudnímu dvoru disponovat poznatky dostatečnými k tomu, aby mohl vykonat svůj přezkum. Kromě toho je třeba podle rovněž ustálené judikatury uvedené v bodě 114 tohoto rozsudku povinnost uvést odůvodnění odlišovat od otázky opodstatněnosti odůvodnění.
- 150 V projednávaném případě Tribunál v bodě 104 napadeného rozsudku konstatoval, že „údajný nedostatek objektivit Komise není porušením práva na obhajobu, které by mělo za následek zrušení [sporného] rozhodnutí, ale podléhá kontrole v rámci přezkumu hodnocení důkazů nebo přezkumu odůvodnění rozhodnutí“. Z toho v bodě 105 uvedeného rozsudku vyvodil, že uvedený žalobní důvod je coby žalobní důvod směřující ke zrušení neúčinný.
- 151 V bodě 106 napadeného rozsudku nicméně jen pro úplnost rozhodl, že tento důvod je „také neopodstatněný“, a to proto, že „[o]kolnosti, na které poukazuje [společnost Ziegler] neprokazují, že se [ve sporném rozhodnutí] projevila údajná podjatost Komise nebo některého z jejích zaměstnanců“ – v následující části přitom byla přezkoumána relevantnost těchto okolností – a že argumenty uvedené společností Ziegler zejména na jednání „rovněž nepotvrzují tvrzení [společnosti Ziegler] o podjatosti Komise při vyšetřování věci“. V této souvislosti zejména konstatoval, že „[společnost Ziegler] neprokázala, jak mohlo jednání vytýkané některým zaměstnancům porušit právo na spravedlivý proces, za předpokladu, že by bylo prokázáno“.
- 152 I když je nepochybné, že Tribunál v uvedených bodech výslovně nerozlišoval mezi pojmy „objektivní nestrannost“ a „subjektivní nestrannost“, přesto jasně uvedl důvod, proč se domníval, že žalobní důvod uvedený společností Ziegler nemůže být úspěšný, a po právní stránce tak dostatečně odpověděl na argumentaci uvedenou touto společností a v souladu s judikaturou uvedenou v bodě 149 tohoto rozsudku umožnil Soudnímu dvoru vykonat svůj přezkum. Pokud jde o otázku, zda úvahy Tribunálu, pokud tento na objektivní nestrannost uplatňuje tytéž požadavky jako na subjektivní nestrannost, jsou či nejsou správné, jedná se o meritorní otázku, která ať už je či není opodstatněná, nemůže v souladu s judikaturou již uvedenou v bodě 114 tohoto rozsudku napadený rozsudek zatížit nedostatkem odůvodnění.
- 153 Z výše uvedeného vyplývá, že první část tohoto důvodu kasačního opravného prostředku musí být zamítnuta jako neopodstatněná.
- 154 Pokud jde zadruhé o údajné porušení základního práva na spravedlivý proces a zásady řádné správy, je třeba připomenout, že Komisi sice nelze považovat za „soud“ ve smyslu článku 6 EÚLP (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 29. října 1980, van Landewyck a další v. Komise, 209/78 až 215/78 a 218/78, Recueil, s. 3125, bod 81, jakož i výše uvedený rozsudek Musique Diffusion française a další

- v. Komise, bod 7), přesto ve správním řízení zůstává povinna respektovat základní práva Unie, mezi která patří právo na řádnou správu zakotvené v článku 41 Listiny. Zejména tento posledně uvedený článek, nikoli článek 47 Listiny, je ustanovením, kterým se řídí správní řízení před Komisí v oblasti kartelových dohod (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 25. října 2011, *Solvay v. Komise*, C-109/10 P, Sb. rozh. s. I-10329, bod 53, a *Solvay v. Komise*, C-110/10 P, Sb. rozh. s. I-10439, bod 48).
- 155 Podle článku 41 Listiny má každý právo zejména na to, aby jeho záležitosti byly orgány Unie řešeny nestranně. Tento požadavek nestrannosti zahrnuje na straně jedné subjektivní nestrannost v tom smyslu, že žádný člen dotyčného orgánu, který se věcí zabývá, nesmí být podjatý nebo osobně zaujatý, a na straně druhé objektivní nestrannost v tom smyslu, že orgán musí v tomto ohledu poskytnout dostatečné záruky pro vyloučení veškerých legitimních pochybností (obdobně viz rozsudky ze dne 1. července 2008, *Chronopost a La Poste v. Ufex a další*, C-341/06 P a C-342/06 P, Sb. rozh. s. I-4777, bod 54, a ze dne 19. února 2009, *Gorostiaga Atxalandabaso v. Parlament*, C-308/07 P, Sb. rozh. s. I-1059, bod 46).
- 156 Předmětem projednávané části důvodu kasačního opravného prostředku je pouze pojem „objektivní nestrannost“. Společnost Ziegler v podstatě tvrdí, že Tribunál nemohl rozhodnout, aniž se dopustil nesprávného právního posouzení, že Komisi v projednávaném případě nechyběla objektivní nestrannost, neboť Komise se sama považovala za oběť dotčené kartelové dohody a úředníci Komise žádali o předstírané nabídky.
- 157 Zaprvé je třeba poukázat na to, že samotná skutečnost, že Komise vyšetřuje kartelovou dohodu, která poškodila finanční zájmy Unie, a uloží za ni sankce, nemůže znamenat nedostatek její objektivní nestrannosti. V opačném případě by pouhá možnost, že by Komise nebo jiný orgán Unie mohl být obětí protisoutěžního jednání uvedeného v článku 81 ES, měla – jak v bodě 149 svého stanoviska uvedla generální advokátka – za důsledek ztrátu její příslušnosti takovéto jednání vyšetřovat, což nelze připustit. V této souvislosti je zejména důležité zdůraznit, že podle článku 85 ES, nyní článku 105 SFEU, patří mezi úkoly svěřené Komisi Smlouvami právě dohled nad uplatňováním zásad stanovených v člancích 81 ES a 82 ES.
- 158 Zadruhé skutečnost, že útvary Komise příslušné pro stíhání porušení unijního práva hospodářské soutěže a útvary zodpovědné za stěhování úředníků a zaměstnanců těchto orgánů patří do stejné organizační struktury, nemůže sama o sobě zpochybnit objektivní nestrannost tohoto orgánu, neboť uvedené útvary jsou nutně součástí struktury, do níž patří (obdobně viz rozsudek ze dne 6. listopadu 2012, *Otis a další*, C-199/11, bod 64).
- 159 Zatřetí Soudní dvůr již rozhodl, že rozhodnutí Komise mohou být přezkoumána unijním soudem a že unijní právo stanoví systém soudního přezkumu rozhodnutí Komise, zejména těch, která byla přijata v řízení podle článku 81 ES, který poskytuje veškeré záruky požadované článkem 47 Listiny (výše uvedený rozsudek *Otis a další*, bod 56). Komise proto v žádném případě nemůže být považována za oběť protiprávního jednání a současně za soudce rozhodujícího o sankci.
- 160 S ohledem na tyto skutečnosti se Tribunál oprávněně domníval, že Komise neporušila povinnost nestrannosti, jež je jí uložena. Tribunál se proto nedopustil nesprávného právního posouzení tím, že zamítl žalobní důvod uvedený společností Ziegler vycházející z porušení práva na spravedlivý proces a obecné zásady řádné správy.
- 161 Kromě toho podle judikatury uvedené v bodě 75 tohoto rozsudku přísluší pouze Tribunálu posoudit hodnotu, kterou je třeba přiznat důkazům, které mu byly předloženy, s výhradou případu zkreslení těchto důkazů. V rozsahu, ve kterém se společnost Ziegler prostřednictvím této části důvodu kasačního opravného prostředku snaží zpochybnit posouzení důkazů Tribunálem, které mu předložila na podporu důvodu uplatněného před Tribunálem, a nenamítá zkreslení těchto důkazů, je nutno tuto argumentaci odmítnout jako nepřipustnou.

¹⁶² Z toho vyplývá, že druhá část třetího důvodu, který společnost Ziegler uvedla na podporu svého kasačního opravného prostředku, je z části neopodstatněná a z části nepřípustná, a musí proto být zamítnuta, a v důsledku toho musí být v plném rozsahu zamítnut i třetí důvod kasačního opravného prostředku.

D – Ke čtvrtému důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z porušení zásady rovného zacházení při posuzování přiznání snížení pokuty

1. Argumentace účastníků řízení

¹⁶³ Společnost Ziegler tvrdí, že Tribunál tím, že v bodě 167 napadeného rozsudku konstatoval, že se Komise dopustila nesprávného posouzení, pokud jde o její platební schopnost, nemohl dospět k závěru, aniž porušil zásadu rovného zacházení, že Komise byla oprávněna přiznat jinému podniku, který se účastnil kartelové dohody, snížení výše původní pokuty o 70 % na základě bodu 37 pokynů pro výpočet pokut, přestože přiznání snížení pokuty uložené společnosti Ziegler na základě téhož ustanovení nezáleželo. Vzhledem k tomu, že se domnívala, že se stejně jako tento jiný podnik nacházela v situaci platební neschopnosti, kterou Tribunál konstatoval, tvrdí, že měla právo na to, aby její zvláštní situace byla posouzena s ohledem na uvedený bod 37.

¹⁶⁴ Odůvodnění tohoto rozdílného zacházení provedené Tribunálem v bodě 171 napadeného rozsudku, týkající se maximální hranice 10 % celkového obratu, nebylo Komisí uplatněno. Kromě toho je v rozporu s úvahou Tribunálu, podle níž posouzení, které vychází jen z obratu, nezohledňuje konkrétní situaci podniku, a jako jediné proto není pro rozhodnutí o přiznání snížení výše pokuty rozhodující. Vzhledem k těmto skutečnostem by měl být napadený rozsudek zrušen, stejně jako článek 2 sporného rozhodnutí. Pokuta uložená společnosti Ziegler musí být přinejmenším podstatně snížena.

¹⁶⁵ Komise naproti tomu uvádí, že tento důvod kasačního opravného prostředku musí být zamítnut. Na straně jedné byla zásada rovného zacházení při použití bodu 35 pokynů pro výpočet pokut dodržena. V této souvislosti zejména zdůrazňuje, že všechny návrhy na použití tohoto bodu 35 byly zamítnuty z důvodu neexistence zvláštní hospodářskospolečenské situace. Na straně druhé bod 37 uvedených pokynů odkazuje na situaci, která je zcela výjimečná. Jiný dotčený podnik se ale nacházel ve zcela zvláštní situaci, a to na základě důvodů, které jsou sice s ohledem na společnost Ziegler důvěrné, avšak Tribunál se s nimi mohl seznámit. Skutečnost, že Tribunál výslovně zdůrazňuje jen rozdíl v poměru pokuty k celkovému obratu, může být vysvětlena velmi důvěrnou povahou dotčených informací ve vztahu ke společnosti Ziegler. Tento poměr je kromě toho rozhodující pro odhad, zda pokuta je či není důvodem ohrožení životaschopnosti podniku a tento rozdíl v poměru je v každém případě rozhodující pro závěr, že situace tohoto jiného podniku a situace společnosti Ziegler nejsou srovnatelné, a to tím spíše že společnost Ziegler nepožádala o uplatnění uvedeného bodu 37 ve svůj prospěch.

2. Závěry Soudního dvora

¹⁶⁶ Podle judikatury uvedené v bodě 132 tohoto rozsudku zásada rovného zacházení zejména vyžaduje, aby se srovnatelnými situacemi nebylo zacházeno odlišně, není-li takové zacházení objektivně odůvodněno.

¹⁶⁷ Porušení zásady rovného zacházení z důvodu rozdílného zacházení tedy předpokládá, že předmětné situace jsou, pokud jde o všechny prvky, které je charakterizují, srovnatelné. Prvky, které charakterizují odlišné situace, a tím jejich srovnatelný charakter, je potřeba určit a posoudit ve světle cíle a účelu unijního aktu, který zavádí dotčené rozlišování. Kromě toho je třeba zohlednit zásady a cíle oblasti právní úpravy, do níž dotčený akt spadá (rozsudek ze dne 16. prosince 2008, Arcelor Atlantique a Lorraine a další, C-127/07, Sb. rozh. s. I-9895, body 25 a 26 a citovaná judikatura).

- 168 V projednávaném případě Tribunál poté, co v bodě 165 napadeného rozsudku připomenul, že přiznání snížení pokuty stanovené v bodě 35 pokynů pro výpočet pokut závisí kromě žádosti v tomto smyslu na dvou kumulativních podmínkách, a to konkrétně na nepřekonatelné potíži s uhrazením pokuty a na existenci zvláštního hospodářskospolečenského kontextu, v bodě 167 napadeného rozsudku ve skutečnosti rozhodl, že „[s]amotný výpočet procentuálního podílu pokuty na celosvětovém obratu podniku nemůže odůvodnit závěr, že tato pokuta není způsobila nenapravitelně ohrozit jeho hospodářskou životaschopnost. Pokud by tomu tak totiž bylo, pak by bylo možné stanovit konkrétní prahové hodnoty k použití odstavce 35 pokynů [pro výpočet pokut]“.
- 169 Tribunál z toho v témže bodě vyvodil, že Komise nebyla oprávněna dospět ve sporném rozhodnutí k závěru, že první podmínka pro použití uvedeného bodu 35, a to nepřekonatelná potíže s uhrazením pokuty, nebyla splněna.
- 170 Tribunál na jednu stranu sice konstatoval, že Komise právně nedostatečným způsobem vysvětlila důvod, pro který se domnívala, že pokuta, kterou zamýšlela uložit společnosti Ziegler, nenapravitelně neohrožuje její hospodářskou životaschopnost, avšak na druhou stranu nekonstatoval, že by se společnost Ziegler skutečně nacházela v situaci platební neschopnosti. Tribunál totiž pouze zdůraznil, že Komise neprokázala, že tomu tak nebylo. Je proto nutno konstatovat, že se argumentace společnosti Ziegler přinejmenším z části opírá o nesprávný předpoklad, a že v důsledku toho není tvrzená rozporuplnost odůvodnění prokázána.
- 171 Zadruhé je pravda, že podle bodu 35 pokynů pro výpočet pokut „[z]a výjimečných okolností může Komise na žádost přihlídnout k platební neschopnosti podniku, který se nachází ve zvláštní hospodářskospolečenské situaci“. Bod 37 těchto pokynů nicméně stanoví, že „[p]řestože je v [uvedených pokynech] vysvětlena obecná metodika stanovování výše pokut, konkrétní okolnosti dané věci nebo nutnost dosáhnout v dané věci odrazujícího účinku, mohou být důvodem k tomu, aby se Komise odchýlila od této metodiky nebo od limitů stanovených v bodě 21“. Z toho vyplývá, že na rozdíl od bodu 35 uvedených pokynů je použití uvedeného bodu 37 nezávislé na platební schopnosti dotyčného podniku.
- 172 Proto i za předpokladu, že by Tribunál uznal, že společnost Ziegler měla sníženou platební schopnost ve smyslu uvedeného bodu 35, samotná tato okolnost by nemohla mít za následek, že by učinila situaci společnosti Ziegler s ohledem na uvedený bod 37 srovnatelnou se situací jiného dotčeného podniku.
- 173 Je však třeba zdůraznit, že znění uvedeného bodu 37 nevylučuje, že by platební neschopnost podniku mohla být relevantní pro rozhodnutí o jeho použití. Na straně jedné je pro zajištění užitečného účinku jak bodu 35, tak i bodu 37 pokynů pro výpočet pokut nicméně nezbytné, aby podmínky pro jejich případné použití byly odlišné. Platební neschopnost nebo snížená platební schopnost ve smyslu uvedeného bodu 35 proto sama o sobě nemůže být v žádném případě považována za dostatečnou k tomu, aby vedla k případnému použití bodu 37 těchto pokynů.
- 174 Na straně druhé vzhledem k tomu, že platební neschopnost nebo snížená platební schopnost může být relevantní v rámci uvedeného bodu 37, Tribunál při posouzení, zda Komise dodržela rovnost zacházení se společností Ziegler a s jinými dotčenými podniky, v bodě 171 napadeného rozsudku oprávněně porovnal jejich situace z hlediska relativní výše pokut, které měly být uloženy každému z těchto podniků ve vztahu k jejich příslušným obrátům a vzhledem ke značnému rozdílu, který mezi těmito poměrnými hodnotami zjistil, z toho vyvodil, že zásada rovnosti zacházení nebyla porušena.
- 175 Z výše uvedeného vyplývá, že čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku musí být zamítnut v plném rozsahu, a to včetně návrhu směřujícího k přiznání snížení výše pokuty.
- 176 Vzhledem k tomu, že žádný z důvodů kasačního opravného prostředku nemůže být přijat, musí být tento opravný prostředek zamítnut v plném rozsahu.

VI – K nákladům řízení

¹⁷⁷ Článek 184 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora stanoví, že není-li kasační opravný prostředek opodstatněný, Soudní dvůr rozhodne o nákladech řízení. Podle čl. 138 odst. 1 téhož jednacího řádu, který se na základě čl. 184 odst. 1 tohoto jednacího řádu použije na řízení o kasačním opravném prostředku, se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů a společnost Ziegler neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

- 1) Kasační opravný prostředek se zamítá.**
- 2) Společnosti Ziegler SA se ukládá náhrada nákladů řízení.**

Podpisy.